ODLUKA KOMISIJE (EU) 2018/118

od 31. kolovoza 2017.

o državnoj potpori SA.35818 (2016/C) (ex 2015/NN) (ex 2012/CP) koju je provela Španjolska za poduzetnika Iberpotash

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2017) 5877)

(Vjerodostojan je samo tekst na španjolskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da iznesu svoje primjedbe u skladu s prethodno navedenim odredbama ([1]) i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

(1) Pritužbom od 30. studenoga 2012. Komisija je obaviještena da je Španjolska provela nekoliko navodnih mjera potpore za poduzetnika Iberpotash S.A., koji je 2014. promijenio naziv u ICL Iberia Súria & Sallent (oboje u daljnjem tekstu: „Iberpotash"). Podnositelj pritužbe, koji želi da se s njegovim/njezinim identitetom postupa povjerljivo („podnositelj pritužbe"), dopunio je svoju pritužbu dodatnim podnescima od 28. prosinca 2012., 14. veljače 2014., 24. veljače 2014., 6. svibnja 2014. i 27. siječnja 2015.

(2) Pritužba i zahtjev za dostavljanje informacija proslijeđeni su Španjolskoj 10. siječnja 2013. Španjolska je odgovorila 8. ožujka 2013. Dodatni zahtjevi za dostavljanje informacija poslani su Španjolskoj 14. svibnja 2013., 16. siječnja 2014. i 26. ožujka 2014. Dopisima od 13. lipnja 2013., 14. veljače 2014. odnosno 15. travnja 2014. Španjolska je odgovorila na te zahtjeve i Komisiji dostavila dodatne informacije.

(3) Dopis o prethodnoj ocjeni poslan je podnositelju pritužbe 30. siječnja 2015. Kao odgovor na dopis o prethodnoj ocjeni podnositelj pritužbe dostavio je dodatne informacije 5. ožujka 2015. (prethodni odgovor) i 21. travnja 2015. (konačni odgovor na dopis o prethodnoj ocjeni). Usto je 9. ožujka 2015. održan sastanak s podnositeljem pritužbe, a 4. lipnja 2015. podnositelj pritužbe dostavio je dodatne informacije.

(4) Konačni odgovor podnositelja pritužbe na dopis o prethodnoj ocjeni poslan je Španjolskoj 9. lipnja 2015. radi iznošenja primjedaba, zajedno s dodatnim zahtjevom za dostavljanje informacija. Španjolska je odgovorila 8. srpnja 2015. Na zahtjev Španjolske 31. srpnja 2015. poslana joj je inačica dopisa o prethodnoj ocjeni koja nije povjerljiva.

(5) Dopisom od 26. siječnja 2016. Komisija je obavijestila Španjolsku da je odlučila pokrenuti postupak iz članka 108. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u pogledu dviju navodnih mjera potpore. U istom je dopisu Komisija zaključila da preostale tri mjere u pogledu kojih je podnesena pritužba nisu državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

(6) Odluka Komisije o pokretanju postupka objavljena je u *Službenom listu Europske unije* ([2]). Komisija je od zainteresiranih strana zatražila da dostave primjedbe u pogledu dviju navodnih mjera potpore.

(7) Dopisom od 19. travnja 2016. Španjolska je dostavila svoje primjedbe na odluku o pokretanju postupka. Dopisom od 6. listopada 2016. Komisija je zatražila od Španjolske da dostavi dodatne informacije, koje je Španjolska potom dostavila u dopisu od 28. studenoga 2016.

(8) Komisija je primila primjedbe triju zainteresiranih trećih strana, uključujući poduzetnika Iberpotash, navodnog korisnika potpore. Proslijedila ih je Španjolskoj, koja je imala priliku dostaviti svoj odgovor. Njezine su primjedbe primljene u dopisima od 27. srpnja 2016. i 6. travnja 2017.

([1]) SL C 142, 22.4.2016., str. 18.
([2]) Vidjeti bilješku 1.

2. DETALJAN OPIS POTPORE

2.1 *PRIMATELJ*

(9) Iberpotash je vlasnik dvaju rudnika potaše u slivu rijeke Llobregat u regiji Bages u Kataloniji, jednoga u općini Súria i drugoga u općinama Sallent i Balsareny, te upravlja tim rudnicima. Potaša se upotrebljava za proizvodnju gnojiva. Iberpotash usto proizvodi i prodaje sol uglavnom za industrijske potrebe.

(10) Iberpotash je društvo kći poduzetnika ICL Fertilisers, izraelskog multinacionalnog društva koje je najveći proizvođač gnojiva u svijetu. Rudnici potaše, koji se u regiji iskorištavaju još od 1920-ih, bili su u državnom vlasništvu do 1998. Iberpotash je kupio rudnike potaše u općinama Súria i Sallent/Balsareny na temelju kupoprodajnog ugovora sklopljenog 21. listopada 1998. sa španjolskim javnim holding-društvom Sociedad Estatal de Participaciones Industriales – SEPI, koje je u državnom vlasništvu.

2.2 *NAVODNE MJERE DRŽAVNIH POTPORA*

(11) Podnositelj pritužbe tvrdi da su španjolska nadležna tijela brojnim mjerama pružila nezakonitu i nespojivu državnu potporu poduzetniku Iberpotash. Sve te navodne mjere potpore odnose se na obveze poduzetnika Iberpotash u području okoliša u vezi s lokacijama rudnika u slivu rijeke Llobregat i jalovištima koja su na tim lokacijama nastala uslijed višedesetljetnog rada rudnika. Navodne mjere državnih potpora uključuju:

(a) neusklađenost španjolskih nadležnih tijela s člankom 14. Direktive 2006/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) („Direktiva o otpadu od industrija vađenja minerala”), što je navodno dovelo do smanjenja financijskih jamstava za dobivanje dozvola za upravljanje rudnicima poduzetnika Iberpotash („1. mjera: smanjenje iznosa financijskih jamstva”),

(b) ulaganja španjolskih nadležnih tijela radi ograničenja i/ili uklanjanja štete koju je poduzetnik Iberpotash navodno nanio okolišu i kojom je prekršio načelo „onečišćivač plaća”. Ta ulaganja uključuju:

— izgradnju novog kolektora slane vode koji je stavljen u rad 2008. („2. mjera: novi kolektor slane vode”)

— ulaganja u poboljšanje postrojenja za pročišćivanje vode za piće u općinama Abrera i Sant Joan Despí uz rijeku Llobregat („3. mjera: ulaganja u postrojenja za pročišćavanje vode za piće”)

— prekrivanje jalovišta Vilafruns poduzetnika Iberpotash („4. mjera: prekrivanje jalovišta Vilafruns”)

(c) financiranje studije o zaštiti okoliša u pogledu jalovišta Cogulló („5. mjera: studija o jalovištu Cogulló”).

(12) Podnositelj pritužbe procjenjuje da je tim mjerama poduzetniku Iberpotash pripala ukupna navodna potpora u iznosu od 260 do 407 milijuna EUR.

(13) Podnositelj pritužbe podnio je i zasebnu pritužbu na navodnu povredu zakonodavstva EU-a o zaštiti okoliša. Na temelju te pritužbe Komisija je Španjolskoj u srpnju 2014. poslala pismo opomene i time pokrenula postupak zbog povrede obveza iz Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala odnosno neusklađenosti s njima. Dodatnim pismom opomene iz rujna 2015. proširen je postupak zbog povrede na neusklađenost s Direktivom 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) („Okvirna direktiva o vodama”). U tijeku je postupak zbog povrede ([5]).

2.3 *RAZLOZI ZA POKRETANJE POSTUPKA*

(14) Komisija je 26. siječnja 2016. donijela odluku o pokretanju službene istrage o 1. i 4. mjeri ([6]) („odluka o pokretanju postupka”) kako bi razriješila svoje dvojbe o tome jesu li te mjere državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora i jesu li spojive s unutarnjim tržištem.

([3]) Direktiva 2006/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o gospodarenju otpadom od industrija vađenja minerala i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ (SL L 102, 11.4.2006., str. 15.).

([4]) Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

([5]) Navodne povrede Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala iznesene u tom postupku zbog povrede ne odnose se na iznos financijskih jamstava iz članka 14. Direktive kako je procijenjeno u ovoj odluci.

([6]) Vidjeti bilješku 1.

(15) Komisija je istodobno zaključila da 2., 3. i 5. mjera nisu državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora. Budući da taj zaključak nije osporavan, 2., 3.i 5. mjera nisu predmet ove odluke i neće se dalje u njoj procjenjivati.

2.3.1 DVOJBE O 1. MJERI: SMANJENA FINANCIJSKA JAMSTVA

(16) Komisija je u odluci o pokretanju postupka zaključila da ne može isključiti mogućnost da bi 1. mjera mogla biti državna potpora. Točnije, dvojila je o tome je li 1. mjera uključivala prijenos državnih sredstava i donijela gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash pa je pozvala španjolska nadležna tijela i treće strane da dostave više dokaza u tom pogledu.

(17) Komisija je sumnjala da se 1. mjera može smatrati spojivom ako je ona zapravo državna potpora.

2.3.2 DVOJBE O 4. MJERI: PREKRIVANJE JALOVIŠTA VILAFRUNS

(18) Komisija je u odluci o pokretanju postupka zaključila da je vjerojatno da je javno financiranje prekrivanja jalovišta Vilafruns zapravo državna potpora. Točnije, smatrala je da je vjerojatno da je 4. mjera poduzetniku Iberpotash donijela selektivnu gospodarsku prednost osiguranjem bolje zaštite od onečišćenja u jalovištu u vlasništvu poduzetnika Iberpotash, a time i osigurala ispunjenje njegovih obveza u području okoliša. Komisija je stoga pozvala španjolska nadležna tijela i treće strane da iznesu primjedbe o tim preliminarnim zaključcima.

(19) Nadalje, Komisija je smatrala da je intenzitet potpore 4. mjere uvelike premašio intenzitete potpore poduzetnicima koji premašuju standarde Zajednice ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku tih standarda u skladu s odjeljkom 3.1.1. *Smjernica Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša* (2008/C 82/01) („Smjernice o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.") ([7]) jer su troškove ulaganja u potpunosti financirala tijela javne vlasti, dok poduzetnik Iberpotash pokriva samo daljnje troškove održavanja. Stoga je Komisija izrazila svoje dvojbe o spojivosti takve potpore i pozvala španjolska nadležna tijela i treće strane da iznesu primjedbe o tom preliminarnom zaključku.

3. **PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA**

3.1 *PRIMJEDBE PODUZETNIKA IBERPOTASH*

(20) Velika većina primjedbi poduzetnika Iberpotash u skladu je s primjedbama koje je Španjolska iznijela u pogledu obiju mjera koje se istražuju.

(21) Iberpotash primjećuje i da 1. mjera ne uključuje državna sredstva jer dosad Španjolska nije prenijela nikakva sredstva poduzetniku Iberpotash. Osim toga, mogućnost da se to dogodi vrlo je mala jer Iberpotash nema ekonomskih poteškoća te će snositi troškove sanacije okoliša ako se pokaže da iznos jamstva nije dostatan. Iberpotash izražava istu zabrinutost kao i Španjolska u pogledu selektivnosti mjera i pitanja o tome donose li one gospodarsku prednost ili narušavaju tržišno natjecanje među državama članicama.

(22) Iberpotash ponavlja da je 4. mjera spojiva sa Smjernicama o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. i da primjenjiv intenzitet potpore za sanaciju onečišćenih područja iznosi 100 %.

3.2 *PRIMJEDBE PRVE ZAINTERESIRANE STRANE (PODNOSITELJ PRITUŽBE)*

(23) Prva zainteresirana strana, koja želi ostati anonimna, podržava pokretanje postupka službene istrage i argumente u pogledu obiju mjera koje je Komisija iznijela u odluci o pokretanju postupka.

(24) Prva zainteresirana strana dodaje da određivanje nedovoljnog iznosa jamstva predstavlja stvaran teret za tijela javne vlasti koja snose troškove ispunjenja obveza poduzetnika Iberpotash u području okoliša. Osim toga, primjećuje da je Iberpotash stekao gospodarsku prednost jer je ušteđena financijska sredstva upotrijebio za financiranje vlastitih gospodarskih djelatnosti.

(25) Prva zainteresirana strana slaže se s Komisijom da potpora nije spojiva jer je riječ o operativnoj potpori.

([7]) Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša (SL C 82, 1.4.2008., str. 1.).

(26) Kad je riječ o 2. mjeri, prva zainteresirana strana skreće pozornost Komisije na odluku Pokrajinskog suda u Barceloni od 22. veljače 2016. kojom je potvrđena obveza poduzetnika Iberpotash da sanira zemljište oštećeno njegovim aktivnostima. Usto dodaje da prekrivanje jalovišta nije pilot-projekt jer se taj projekt ni u jednom dokumentu povezanom s javnim financiranjem te mjere ne navodi kao takav te jer je upotrijebljena metoda dobro poznata i već je barem 15 godina upotrebljavaju druga rudarska društva za slična jalovišta.

3.3 *PRIMJEDBE DRUGE ZAINTERESIRANE STRANE*

(27) Druga zainteresirana strana, koja također želi ostati anonimna, podržava odluku o pokretanju postupka Komisije.

(28) Kad je riječ o 1. mjeri, primjećuje i da pitanje o tome je li iznos jamstva u skladu s primjenjivim zakonodavstvom EU-a ili Španjolske nije relevantno jer predmetnom potporom država preuzima financijski rizik sanacija zahvaćenih postrojenja, a kvantifikacija rizika isključivo je činjenično, a ne pravno pitanje.

(29) Nadalje, druga zainteresirana strana dovodi u pitanje sposobnost poduzetnika Iberpotash da financira sanaciju okoliša u trenutku nastanka te obveze jer su jedina imovina poduzetnika Iberpotash u Španjolskoj njegova rudarska postrojenja koja će se zatvoriti i stoga će nakon 2035. imati malu vrijednost.

(30) Druga zainteresirana strana primjećuje i da bi određivanje dostatnog iznosa jamstva podrazumijevalo godišnji trošak za poduzetnika Iberpotash od najmanje 2 806 000 EUR, što nije neznatan iznos. Dodaje da trenutačno određeni iznos jamstava dovodi i do toga da Iberpotash izbjegava osiguranje svojih financijskih rezervi kolateralom.

(31) Kad je riječ o 2. mjeri, druga zainteresirana strana primjećuje da na temelju presude Vrhovnog suda od 14. svibnja 2009., Direktive Vijeća 75/442/EEZ ([8]) i primjenjivog španjolskog zakonodavstva Iberpotash snosi isključivu odgovornost za pokrivanje jalovišta Vilafruns od trenutka prijenosa prava na rudarenje na njega neovisno o tome je li riječ o aktivnom ili neaktivnom rudniku.

(32) Kad je riječ o 4. mjeri, druga zainteresirana strana tvrdi da je pokrivanje jalovišta Vilafruns odgovornost poduzetnika Iberpotash i da je stoga javno financiranje tog pokrivanja donijelo selektivnu prednost poduzetniku Iberpotash. Nadalje, druga zainteresirana strana ne slaže se s tvrdnjom da je prekrivanje pilot-projekt nove tehnike sanacije. Tvrdi da je prekrivanje jalovišta geomembranama stara tehnika koja se upotrebljava već duže vremena, npr. u alzaškim i njemačkim društvima za proizvodnju potaše.

(33) Naposljetku, druga zainteresirana strana tvrdi da pitanje o tome je li Iberpotash jedini proizvođač potaše u Španjolskoj nije relevantno jer je relevantno tržište potaše svjetsko tržište. Učinak na trgovinu neupitan je jer je Iberpotash u geografskom smislu konkurent francuskim proizvođačima soli, što je očito s obzirom na to koliko su rudnici u općinama Súria i Sallent blizu (manje od 100 km) francuskoj granici.

(34) Prva i druga zainteresirana strana iznijele su primjedbe i u pogledu ostalih triju mjera analiziranih u odluci o pokretanju postupka (mjere povezane s i. novim kolektorom slane vode, ii. ulaganjima u postrojenja za pročišćavanje vode za piće i iii. studijom o jalovištu Cogulló). No kako je već navedeno u uvodnoj izjavi 15., Komisija je već u odluci o pokretanju postupka zaključila da te mjere nisu državna potpora pa ni nisu predmet postupka službene istrage. Stoga se primjedbe trećih strana iznesene isključivo u pogledu tih mjera koje nisu obuhvaćene službenom istragom ne smatraju relevantnim u kontekstu ove odluke.

4. **PRIMJEDBE ŠPANJOLSKE**

4.1 *PRIMJEDBE NA ODLUKU O POKRETANJU POSTUPKA*

(35) Kad je riječ o 1. mjeri, Španjolska smatra da je iznos jamstva uvijek bio primjeren i određen u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Španjolske i Unije. Točnije, Španjolska tvrdi da potencijalne povrede Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala ne uključuju određivanje premalog iznosa jamstva i da stoga nije moglo doći do povrede Direktive.

([8]) Direktiva Vijeća 75/442/EEZ od 15. srpnja 1975. o otpadu (SL L 194, 25.7.1975., str. 39.).

(36) Osim toga, kad je riječ o određivanju primjerenog iznosa jamstva, Španjolska odbacuje kao neuvjerljivu izjavu gđe Assumpte Feran (ravnateljice uprave odgovorne za zaštitu okoliša pri katalonskoj vladi) od 2. listopada 2013. pred Odborom za zaštitu okoliša Katalonskog parlamenta, u kojoj ona navodi da bi financijsko jamstvo trebalo iznositi 200 milijuna EUR. Španjolska smatra da je ta izjava iznesena tijekom rasprave protivničkih političkih stranaka i da je stoga bila potaknuta političkim razlozima. Španjolska također smatra da presuda Višeg suda Katalonije od 11. listopada 2011. nije dovoljno određena da bi poslužila za određivanje primjerenog iznosa jamstva jer se sâm sud suzdržao od njegova izračuna.

(37) Španjolska nadalje smatra da je studija koju je podnositelj pritužbe dostavio, a na koju je Komisija uputila u uvodnoj izjavi 71. odluke o pokretanju postupka, nepouzdana jer u njoj nije izračunan primjeren iznos jamstva na temelju kriterija utvrđenih u Uredbi 202/1994 od 14. lipnja, odnosno primjenjivog zakonodavstva o iznosu jamstva.

(38) Španjolska tvrdi i da 1. mjera ne donosi selektivnu gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash. Sva navodna prednost utvrđena je na temelju pravnog okvira koji je jednako primjenjiv na sve potencijalne konkurente. Štoviše, eksploatacije na lokacijama Sallent i Súria jedine su aktivne u Španjolskoj pa Iberpotash nije mogao steći prednost s obzirom na to da na španjolskom teritoriju ne postoje usporedive eksploatacije.

(39) Španjolska tvrdi da državna sredstva nisu bila uključena jer je, u slučaju da se pokaže da iznos jamstva nije dostatan, Iberpotash i dalje obvezan sanirati zemljište zahvaćeno aktivnostima vađenja. Španjolska može nametnuti izvršenje obveze poduzetnika Iberpotash zapljenom njegovih prava i imovine na španjolskom teritoriju.

(40) Španjolska naposljetku primjećuje da se 1. mjerom niti narušava tržišno natjecanje niti se utječe na trgovinu među državama članica jer su troškovi koje bi Iberpotash morao snositi kada bi se morao odrediti viši iznos jamstva zanemarivi u kontekstu standarda u industriji vađenja potaše.

(41) Kad je riječ o 4. mjeri, Španjolska tvrdi da Iberpotash nije mogao steći gospodarsku prednost jer Iberpotash nije imao obvezu prekrivanja jalovišta Vilafruns s obzirom na to da u skladu s općenito primjenjivim španjolskim zakonodavstvom Iberpotash nije onečišćivač. Osim toga, Iberpotash snosi troškove održavanja pokrivenog jalovišta i stoga će, čak i da javnim financiranjem uštedi na troškovima izgradnje jalovišta, sigurno potrošiti puno veći iznos na njegovo održavanje u sljedećim desetljećima pa samom mjerom nije stečena nikakva gospodarska prednost.

(42) Španjolska tvrdi da 4. mjera ne može biti selektivna jer je Iberpotash jedini poduzetnik u Španjolskoj koje se bavi djelatnošću vađenja potaše.

(43) Mjera usto ne narušava tržišno natjecanje među državama članicama s obzirom na to da se izvađena sol ne može prevoziti među državama članicama zbog poteškoća u prijevozu.

(44) Ako Komisija unatoč prethodno navedenom odluči da 4. mjera ipak jest državna potpora, Španjolska smatra da se ona nalazi unutar pragova *de minimis* potpore iz uredbi Komisije (EZ) br. 1998/2006 ([9]) i (EU) br. 1407/2013 ([10]).

(45) Španjolska naposljetku traži da se 4. mjera proglasi spojivom na temelju Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. i osobito s obzirom na inovativnu prirodu tehnologije koja se upotrebljava za prekrivanje jalovišta Vilafruns koja je, za razliku od tehnologija koje se upotrebljavaju u drugim rudarskim postrojenjima, osmišljena i za sprječavanje curenja nataloženog materijala.

4.2 *ODGOVOR ŠPANJOLSKE NA PRIMJEDBE TREĆIH STRANA*

(46) Španjolska je odgovorila na očitovanja dviju zainteresiranih strana o 1. mjeri ponovnim upućivanjem na administrativni postupak uspostavljen španjolskim zakonodavstvom za nametanje izvršenja obveza poduzetnika Iberpotash u području okoliša i za povrat od poduzetnika Iberpotash bilo kojeg iznosa sredstava koje bi Španjolska platila u slučaju da se pokaže da jamstvo za sanaciju okoliša nije dostatno. Sposobnost nametanja izvršenja te obveze poduzetnika Iberpotash podrazumijeva da nema tereta za državni proračun, a samim time ni prijenosa državnih sredstava.

([9]) Uredba Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na *de minimis* potpore (SL L 379, 28.12.2006., str. 5.).

([10]) Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore (SL L 352, 24.12.2013., str. 1.).

(47) Španjolska je odgovorila na očitovanja dviju zainteresiranih strana o 4. mjeri obrazloženjem da se u odluci Pokrajinskog suda u Barceloni od 22. veljače 2016. navodi i popis područja na kojima je Iberpotash obvezan provesti mjere sanacije okoliša, no na njemu se ne nalazi jalovište Vilafruns ni ne spominje da je to jalovište izvor onečišćenja. Štoviše, osobe osuđene na temelju te odluke bile su povezane s društvom koje je eksploatiralo rudnike prije nego što je Iberpotash dobio rudarsku koncesiju. Osim toga, te osobe osuđene su zbog radnji i propusta do kojih je došlo znatno prije nego što je pokriveno jalovište Vilafruns.

(48) Španjolska ponavlja i svoje argumente o tome da na temelju španjolskog zakonodavstva Iberpotash nema obvezu prekrivanja jalovišta Vilafruns.

(49) Naposljetku, Španjolska ukazuje na to da, unatoč isticanju prve zainteresirane strane da se ni u jednom dokumentu povezanom s javnim financiranjem prekrivanja jalovišta ne navodi da je riječ o pilot-projektu, ta strana ipak ne dovodi u pitanje razlikovnost tehnologije upotrijebljene za prekrivanje jalovišta i njezine sposobnosti sprečavanja curenja nataloženog materijala, što nije značajka tehnologije koja se upotrebljava u drugim rudnicima potaše. Činjenica da se ne spominje riječ „pilot” ne isključuje inovativnost upotrijebljene tehnologije.

5. **OCJENA POTPORE**

(50) U ovoj se odluci prvo analizira predstavljaju li dvije mjere koje se ocjenjuju državnu potporu poduzetniku Iberpotash u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a te zatim je li takva potpora, ako postoji, zakonita i spojiva s unutarnjim tržištem.

5.1 *POSTOJANJE DRŽAVNE POTPORE*

(51) Na temelju članka 107. stavka 1. UFEU-a sve potpore koje daju države članice ili koje se daju putem državnih sredstava u bilo kojem obliku, a koje narušavaju ili prijete narušavanjem tržišnog natjecanja stavljanjem u povlašteni položaj određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe, nisu spojive s unutarnjim tržištem ako utječu na trgovinu između država članica.

(52) Kako bi se zaključilo je li riječ o državnoj potpori, Komisija mora ocijeniti jesu li u pogledu mjera koje se ocjenjuju ispunjeni kumulativni kriteriji iz članka 107. stavka 1. UFEU-a (odnosno prijenos državnih sredstava i pripisivost državi, selektivna prednost, moguće narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu unutar Unije).

5.1.1 1. MJERA: SMANJENJE IZNOSA FINANCIJSKIH JAMSTAVA

(53) U skladu s nacionalnim zakonodavstvom, a od 2014. i sa zakonodavstvom Unije kad je riječ o rudnicima aktivnima na dan 1. svibnja 2008., operateri rudarskih postrojenja obvezni su odrediti financijsko jamstvo čiji je cilj osiguranje dostatnih rezervnih sredstava za pokrivanje troškova sanacije lokacija rudnika nakon prestanka rudarskih radova. Nadalje, u skladu s mjerodavnim nacionalnim zakonodavstvom tijela javne vlasti mogu upotrijebiti ta sredstva za financiranje mjera zaštite okoliša koje su operateri obvezni poduzeti, no nisu to učinili. Operater takva jamstva može ugovoriti u obliku bankovnog jamstva za koje plaća naknadu. Podnositelj pritužbe tvrdi da je Iberpotash primio nezakonitu i nespojivu potporu jer su nadležna tijela odredila vrlo nizak iznos financijskog jamstva.

5.1.1.1 ***Selektivna gospodarska prednost***

(54) Komisija prvo mora procijeniti jesu li iznosi financijskih jamstava koje su odredila španjolska nadležna tijela doista bili niži od onoga što se zahtijeva primjenjivim propisima u predmetnom razdoblju. To je neophodno za utvrđivanje može li se ova mjera smatrati državnom potporom. Ako se pak utvrdi da su iznosi jamstava određeni u skladu s primjenjivim propisima, tada bi se s poduzetnikom Iberpotash postupalo kao s bilo kojim poduzetnikom u sličnoj situaciji i ne bi bilo razloga da se smatra da je ostvario selektivnu prednost zbog praktične primjene propisa za određivanje iznosa financijskih jamstava.

Primjenjivo zakonodavstvo

(55) Stoga se prvo mora dati sažet pregled mjerodavnih propisa Unije i nacionalnih propisa kojima se uređuje određivanje iznosa financijskih jamstava.

(56) U skladu s člankom 14. Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala „prije početka bilo kakve djelatnosti koja uključuje skupljanje ili zbrinjavanje otpada od vađenja minerala u postrojenju za gospodarenje otpadom" nacionalno nadležno tijelo mora zahtijevati „financijsko jamstvo (npr. u obliku financijskog depozita, uključujući uzajamne jamstvene fondove koje financira industrija) ili istovrijedno jamstvo". Cilj je tog jamstva da se „ispune sve obveze iz dozvole izdane sukladno ovoj Direktivi, uključujući i one koje proizlaze iz odredaba koje se odnose na razdoblje nakon zatvaranja" i da se „odmah, u bilo koje vrijeme, može raspolagati sredstvima za sanaciju zemljišta onečišćenog radom postrojenja za gospodarenje otpadom".

(57) U skladu s člankom 14. stavkom 2. Direktive iznos jamstva izračunava se na temelju i. vjerojatnih utjecaja postrojenja za gospodarenje otpadom na okoliš i ii. pretpostavke da sve potrebne radove za sanaciju procjenjuje i vrši neovisna i za to stručno osposobljena treća osoba. Iznos financijskog jamstva povremeno se prilagođava u skladu s radovima nužnim za sanaciju.

(58) Kad je riječ o nacionalnim propisima, Direktiva o otpadu od industrija vađenja minerala prenesena je u španjolsko zakonodavstvo Kraljevskom uredbom 975/2009 od 12. lipnja 2009. o gospodarenju otpadom od vađenja ruda i kamena i zaštiti i sanaciji područja zahvaćenih rudarskim radovima („Kraljevska uredba 975/2009"). U skladu s prvom prijelaznom odredbom (Disposición transitoria primera) Kraljevske uredbe 975/2009 odredbe tog propisa o financijskim jamstvima (osobito članak 43.) primjenjuju se od 1. svibnja 2014. na rudnike aktivne na dan 1. svibnja 2008. (odnosno uključujući rudnike poduzetnika Iberpotash).

(59) No prije stupanja na snagu Kraljevske uredbe 975/2009 o prijenosu Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala dozvole, planovi sanacije i jamstva za rudarska društva na katalonskom području bili su uređeni Zakonom 12/1981 o uspostavi dodatnih mjera zaštite prirodnih područja zahvaćenih rudarskim radovima („Zakon 12/1981") ([11]) i Uredbom 202/1994 o uspostavi kriterija za određivanje jamstava povezanih s programima obnove u slučaju rudarskih radova („Uredba 202/1994") ([12]). U skladu s člankom 8. stavkom 2. Zakona 12/1981 financijsko jamstvo treba se odrediti uzimajući u obzir područje zahvaćeno sanacijom i/ili sveukupne troškove te sanacije. Člankom 2. Uredbe 202/1994 određuje se izračun iznosa jamstava po hektaru za različite standardne mjere sanacije i ukazuje se na to da se u slučaju drugih posebnih mjera u izračunu iznosa trebaju uzeti u obzir njihovi troškovi ([13]). Nadalje je člankom 3. Uredbe 202/1994 propisano da se iznos izračunan na temelju članka 2. treba smanjiti za 50 % kad je riječ o rudarskim radovima koji se ne obavljaju na prirodnim područjima od posebnog interesa (što uključuje lokacije rudnika poduzetnika Iberpotash).

Iznosi financijskih jamstava određeni za Iberpotash

(60) Na temelju tih nacionalnih propisa Iberpotash je od katalonske vlade dobio dozvolu za vađenje potaše na lokaciji Súria 9. studenoga 2006. i na lokaciji Balsareny/Sallent 28. travnja 2008. Te dozvole pojedinačne su administrativne odluke kojima se odredilo financijsko jamstvo za lokaciju Balsareny/Sallent u iznosu od 1 130 128 EUR, a za lokaciju Súria u iznosu od 773 682,28 EUR (povećano 2008. na 828 013,24 EUR). Ti iznosi jamstava revidirani su tek 2015. kada su španjolska nadležna tijela predložila znatno veće iznose od 6 979 471,83 EUR za lokaciju Balsareny/Sallent (na snazi tek nakon odobrenja Višeg suda Katalonije u prosincu 2016., vidjeti u nastavku) odnosno 6 160 872,35 EUR za lokaciju u općini Súria (na snazi od svibnja 2015.). Iznosi jamstava određeni su pojedinačnim i posebnim odlukama upućenima poduzetniku Iberpotash koje je donijela katalonska vlada.

Dokazi da su financijska jamstva poduzetnika Iberpotash niža od propisanih

(61) U tom pogledu treba naglasiti da nadležno tijelo za zaštitu okoliša prvo mora odrediti i odobriti iznose financijskih jamstava utvrđenih nacionalnim ili regionalnim propisima primjenjivima na predmet pred njime. Iako je Komisija odgovorna za zaštitu ispravnog prijenosa i provedbe Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala, koja je primjenjiva na financijska jamstva poduzetnika Iberpotash od 1. svibnja 2014., tom Direktivom ostavljeno je državama članicama znatno prostora za određivanje točnog iznosa jamstava. Zbog toga se Komisija nije upuštala u vlastitu procjenu ispravnog iznosa financijskih jamstava na temelju Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala, nego je ograničila svoju procjenu na evaluaciju postojećih dokaza o nedostatnosti financijskih jamstava. Riječ je o nizu dokaza koji ukazuju na to da je iznos financijskih jamstava koji su 2006. i 2008. odredila tijela javne vlasti zapravo bio niži od onoga koji je propisan primjenjivim zakonodavstvom.

([11]) Ley 12/1981, de 24 de diciembre, por la que se establecen normas adicionales de protección de los espacios de especial interés natural afectados por actividades extractivas.

([12]) Decreto 202/1994, de 14 de junio, por el que se establecen los criterios para la determinación de las fianzas relativas a los programas de restauración de actividades extractivas.

([13]) Vidjeti članak 2. stavak 4. točku (h) Uredbe 202/1994.

(62) Što je važnije, Viši sud Katalonije (Tribunal Superior de Justicia de Cataluña) presudio je 11. listopada 2011. da je iznos financijskog jamstva od 585 153 EUR za jalovište Cogulló poduzetnika Iberpotash na lokaciji Balsareny/Sallent niži od propisanog. Presudom je odlučeno da iznos jamstva nije u skladu s pravnim i regulatornim parametrima utvrđenima nacionalnim zakonodavstvom, a posebno se upućuje na članak 8. stavak 2. Zakona 12/1981 i Uredbu 202/1994. U presudi se navodi da je, unatoč nedostatku nepobitnih dokaza („una prueba concluyemente determinada") o ispravnom iznosu jamstva, Sud mogao zaključiti da iznos jamstva od 585 153 EUR očito nije u skladu s tim pravnim odredbama. Sud je stoga jamstvo proglasio nedostatnim i nesukladnim s primjenjivim zakonodavstvom te naredio španjolskim nadležnim tijelima da odrede novi iznos financijskog jamstva. Ta je presuda nakon žalbi konačno potvrđena presudom Vrhovnog suda (Tribunal Supremo) od 9. srpnja 2014. Naposljetku, kao što su španjolska nadležna tijela već navela, Viši sud Katalonije svojom je odlukom od 14. prosinca 2016. potvrdio da je novopredloženi iznos od 6 979 471,83 EUR za cijelu lokaciju Balsareny/Sallent odgovarajući.

(63) Kad je riječ o nacionalnoj presudi Višeg suda Katalonije od 11. listopada 2011. kojom se vjerodostojno tumače mjerodavni nacionalni propisi, Komisija smatra da je, kao što je pokazano, izvorno financijsko jamstvo za rudnik poduzetnika Iberpotash na lokaciji Balsareny/Sallent određeno 2006. u iznosu od 1 130 128 EUR (uključujući 585 153 EUR za jalovište Cogulló) bilo nedostatno u znatnoj mjeri. Svojom odlukom iz 2016. Viši sud Katalonije potvrdio je da je sveukupni iznos za lokaciju Balsareny/Sallent trebao biti barem šest puta viši, a vjerojatno i još viši u razdoblju prije najave Plana Phoenix 2011. godine (vidjeti u nastavku uvodne izjave 73., 80. i 81.).

(64) Iako ne postoji druga slična sudska odluka o jamstvu za lokaciju Súria, postoje uvjerljivi dokazi da je jednako vjerojatno da bi se u bilo kojem sudskom postupku donijela odluka o očitoj nedostatnosti iznosa jamstva. Iznos izvornoga jamstva od 773 682,28 EUR (povećan na 828 013,24 EUR 2008.) razmjeran je veličini lokacije Súria, koja je manja od lokacije Balsareny/Sallent kad je riječ o količini nataloženog otpada i ukupnoj površini jalovišta ([14]). Nadalje, jamstvo za lokaciju Súria znatno je povećano na 6 160 872,35 EUR u isto vrijeme kada je povećano jamstvo za lokaciju Balsareny/Sallent (odnosno tek nakon naloga suda i njegove potvrde nakon žalbi) i to čak u većem omjeru (više od sedam puta viši iznos). Stoga se, u nedostatku drugih čimbenika kojima bi se objasnila razlika u iznosima jamstava za lokaciju Súria s jedne strane i lokaciju Balsareny/Sallent s druge strane, i iznos jamstva za lokaciju Súria može smatrati nedostatnim.

(65) I španjolska nadležna tijela i Iberpotash svojim podnescima potvrđuju da je Viši sud Katalonije smatrao da je jamstvo za El Cogulló nedostatno. Oni pokušavaju ublažiti sudsku presudom tvrdnjom da: i. sud je potvrdio da situacija datira još od 1929., ii. sud je priznao da ne postoje nepobitni dokazi i iii. sud navodno nije utvrdio nikakvu konkretnu povredu određenog pravnog propisa. No nijedna od tih primjedbi o presudi ne utječu na zaključak o nedostatnosti jamstva. Činjenica da su španjolska nadležna tijela revidirala iznos jamstva nakon što je presuda potvrđena u žalbenom postupku i podnijela ga na odobrenje sudu potvrđuje mjerodavnost te presude. Osim toga, presuda od 11. listopada 2011. izričito se odnosi na mjerodavne zakonodavne odredbe utvrđene člankom 8. stavkom 2. Zakona 12/1981 i propisane Uredbom 202/1994.

(66) Osim mjerodavne presude nacionalnog suda istragom je otkriveno nekoliko drugih dokaza koji potvrđuju zaključak da je izvorni iznos financijskih jamstava bio neopravdano nizak.

(67) Prvo, treće strane dostavile su službene prijepise saslušanja pred Odborom za zaštitu okoliša Katalonskog parlamenta od 2. listopada 2013. u kojem se navodi izričita izjava glavne ravnateljice Uprave za zaštitu okoliša katalonske vlade da su predmetna jamstva očito nedostatna. Glavna ravnateljica navela je da bi potreban jamstveni iznos mogao doseći 200 milijuna EUR. Iako se u prijepisima političke rasprave u parlamentu ne navodi nikakvo odgovarajuće opravdanje tog predloženog iznosa pa ih se mora uzeti u obzir s oprezom, naloženo povećanje iznosa i razlika između povećanog i početnog iznosa potvrđuju zaključke stručnjaka u tom području koji su smatrali da su iznosi jamstava određeni 2006. i 2008. očito bili nedostatni.

([14]) Prema studiji ERF-a koju je dostavio podnositelj pritužbe (vidjeti uvodnu izjavu 68.) aktivno jalovište na lokaciji Balsareny/Sallent (El Cogulló) imalo je 2011. površinu od 35 hektara i količinu otpada od 41 Mt, dok je aktivno jalovište na lokaciji Súria imalo površinu od 27 hektara i količinu otpada od 22 Mt.

(68) Drugo, podnositelj pritužbe dostavio je studiju iz kolovoza 2012. za čiju je izradu angažirao stručnjake za zaštitu okoliša („studija ERF-a”). Studija je stručno ispitivanje u kojem se analiziraju i objedinjuju postojeće opsežne informacije (pravne, akademske ili nastale istraživanjem tržišta) o predmetnoj temi. U studiji ERF-a analizirala se postojeća situacija u pogledu učinaka lokacija rudnika poduzetnika Iberpotash na okoliš i predviđene buduće promjene količine materijala nataloženog na jalovištima. U njoj se zaključuje da jalovišta imaju znatan učinak na okoliš i očekuje se njihov daljnji rast u budućnosti.

(69) Na temelju dostupnih informacija procjenjuje se da će se količina otpada nataloženog na jalovištima na lokacijama Súria i Sallent do završetka rudarskih radova 2035. kretati na sljedeći način:

Tablica 1.

Procijenjeno povećanje količine otpada na jalovištima na lokacijama Súria i Sallent

	Količina 2012. (u kt)	Neto godišnje povećanje količine (u kt/god.)	Količina 2035. (u kt)
Sallent	41 000	1 454	74 531
Súria	22 000	525	33 895
UKUPNO	**63 000**	**1 979**	**108 426**

(70) Nadalje, u studiji ERF-a analiziraju se mogućnosti sanacije jalovišta, uključujući: i. zatrpavanje otpadnog materijala u podzemnim rudnicima, ii. otapanje soli sadržane u jalovištima dodavanjem vode i odlaganjem nastale slane vode u more ili podzemlje ili iii. prekrivanje jalovišta materijalima koji sprečavaju ulazak kišnice i curenje soli u okoliš. U njoj se zaključuje da je najprikladnija metoda za rješavanje situacije u rudnicima poduzetnika Iberpotash prekrivanje jalovišta. Riječ je o relativno jednostavnoj i dobro poznatoj metodi koja se već upotrebljava u mnogim slučajevima, čak je upotrebljavaju i katalonska nadležna tijela. Osim toga, to je metoda sanacije koja je najprikladnija za tijela javne uprave kada rudarsko društvo ne ispuni svoje obveze jer, za razliku od drugih metoda, za nju nije potrebno postavljanje značajnije industrijske infrastrukture. Stoga se u studiji ERF-a izračun očekivanih troškova sanacije rudnika poduzetnika Iberpotash odnosi na prekrivanje jalovišta.

(71) Izračun očekivanih troškova temelji se na analizi jediničnih cijena pojedinačnih sastavnica postupka prekrivanja jalovišta koje su izvedene iz istraživanja tržišta koje su stručnjaci proveli među izvođačima različitih radova i dobavljačima te iz podataka o cijenama iz 2012. koje je objavio Katalonski tehnološki i građevinski zavod (Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya – ITeC). Za potrebe usporedbe u studiji se navode i procijenjeni opći troškovi različitih vrsta sanacija izračunati u studiji koju je 2001. za GU za okoliš pripremilo društvo Symonds Group ([15]). Navode se i troškovi održavanja i nadzora prekrivenih jalovišta u razdoblju od 10 godina od završetka prekrivanja. Te jedinične cijene tada se primjenjuju na procijenjenu količinu otpadnog materijala na jalovištima u trima različitim razdobljima: i. stvarne količine 2012., ii. količine očekivane u 2015. (godina kada se očekuje početak proizvodnje soli iz otpadnog materijala u novom postrojenju na lokaciji Súria) i iii. količine očekivane u 2035. (kada je planiran završetak rudarskih radova poduzetnika Iberpotash). Sažeti pregled izračunatih ukupnih troškova sanacije u tim razdobljima nalazi se u sljedećoj tablici:

Tablica 2.

Procijenjeni troškovi sanacije prema studiji ERF-a

Godina	Procijenjeni troškovi sanacije (u milijunima EUR)		
	Súria	Balsareny/Sallent	Ukupno
2012.	24,8	46,2	**71,0**

([15]) *A study of the costs of improving management of mine waste* (Studija troškova poboljšanja gospodarenja jalovinom), Symonds Group u suradnji s društvom COWI, izvještaj za GU za okoliš, Europska komisija, konačni izvještaj iz listopada 2001.

Godina	Procijenjeni troškovi sanacije (u milijunima EUR)		
	Súria	Balsareny/Sallent	Ukupno
2015.	26,9	52,3	**79,2**
2035.	38,2	83,8	**122,0**

(72) Na temelju toga u studiji ERF-a utvrđuje se da u skladu s novim zakonodavnim odredbama iz Kraljevske uredbe 975/2009 iznos financijskog jamstva ne smije nikako biti niži od osnovnih troškova sanacije u 2012. koji iznose 71 milijun EUR za obje lokacije te da bi njihov odgovarajući iznos trebao biti otprilike 100 milijuna EUR uzimajući u obzir ukupne troškove u budućnosti.

(73) Naposljetku, u studiji ERF-a analizira se učinak planiranog vađenja i komercijalizacije soli iz jalovišta na temelju novonajavljenog Plana Phoenix čija je provedba počela 2012. Uzimajući u obzir različite scenarije očekivane proizvodnje potaše i soli u budućnosti (uključujući najambicioznije planove poduzetnika Iberpotash da se godišnje proda 1,5 milijuna tona soli), u studiji ERF-a zaključuje se da će Plan Phoenix u svim tim scenarijima samo usporiti, no ne i zaustaviti stalan godišnji rast ukupnog otpadnog materijala nataloženog na lokacijama poduzetnika Iberpotash. Prema najoptimističnijem scenariju Plan Phoenix doveo bi do smanjenja ukupnog otpadnog materijala odloženog u jalovišta od 1 213 kt godišnje (u usporedbi s 1 979 kt godišnje bez Plana Phoenix). Stoga se u studiji ERF zaključuje da se, unatoč tomu što ima primjetan učinak smanjenja godišnjeg gomilanja otpada za gotovo 40 %, Plan Phoenix ne može smatrati samodostatnom mjerom sanacije nego čimbenikom smanjenja jer će u najboljem slučaju usporiti rast postojećih jalovišta, no ne i dovesti do njihova otklanjanja.

(74) Iberpotash tvrdi da studija ERF-a ne može poslužiti kao osnova za izračun iznosa jamstva s obzirom na to da se u njoj napominje da se ona ne temelji na mjerodavnim odredbama Uredbe 202/1994 i s obzirom na to da sadržava niz nepreciznih i netočnih izjava i podataka.

(75) Komisija uviđa da se u studiji ne uzimaju u obzir mjerodavne odredbe Uredbe 202/1994 i da je naglasak na zahtjevima iz Kraljevske uredbe 975/2009 o prijenosu Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala odnosno na očekivanim troškovima sanacije. No njezini rezultati procjene troškova sanacije pojedinačnih lokacija poduzetnika Iberpotash temelje se na pouzdanoj metodologiji i razumnim pretpostavkama kao što je prethodno opisano u uvodnim izjavama 68. – 73. i stoga je ta procjena doista važna za izračun jamstva i na temelju Uredbe 202/1994. To se osobito vidjeti iz članka 2. stavka 4. točke (h) Uredbe 202/1994, koja se odnosi na troškove bilo koje druge posebne mjere sanacije koja bi mogla biti potrebna pa se njome ne ograničava izračun na mjere pojedinačno navedene u prethodnim točkama članka 2. ([16])

(76) Nadalje, iz formulacije presude Višeg suda Katalonije od 11. listopada 2011. očita je, barem implicitno, i važnost opsega štete za okoliš i očekivanih troškova sanacije, a u presudi se o iznosu financijskih jamstava navodi sljedeće: „ključna je i glavna odredba članak 8. stavak 2. Zakona br. 12/1981 […] kojim se propisuje da se u svakom slučaju u vezi sa sanacijom treba odrediti iznos na temelju područja zahvaćenog sanacijom, ukupnih troškova sanacije ili obaju tih kriterija […] (‚el precepto cardinal y central del caso es el artículo 8.2 de Ley 12/1981[…] al disponer que en cualquier caso, en lo referente a la restauración, la cuantía debe fijarse en función de la superficie afectada por la restauración, por el coste global de la restauración o por ambos aspectos conjuntamente […]')" i zaključuje se da odobrenje nije u skladu s primjenjivim zakonodavstvom s obzirom na to da „se u ovom predmetu njime nisu odredila jamstva koja su u skladu sa zakonskim ograničenjima […] (‚no ha establecido una fianza ajustada al caso en los límites legales […]')". Naposljetku, ti očekivani troškovi sanacije očito su važni za izračun jamstva u skladu s člankom 43. Kraljevske uredbe 975/2009, koja se primjenjuje na Iberpotash od 1. svibnja 2014.

(77) Osim toga, Komisija primjećuje da, osim općih primjedbi na navodne neprecizne i netočne pretpostavke iz studije ERF-a, ni španjolska nadležna tijela ni Iberpotash nisu naveli koje su to točno nepreciznosti i netočne pretpostavke niti su iznijeli bilo kakve posebne argumente ni vlastite alternativne procjene ukupnih troškova sanacije lokacija poduzetnika Iberpotash.

([16]) Čini se da u tom pogledu primjerenost primjene članka 2. stavka 4. točke (h) Uredbe 202/1994 prihvaća i sam Iberpotash u svojem očitovanju o odluci o pokretanju postupka (vidjeti osobito stavak 68. očitovanja).

(78) Španjolska nadležna tijela tvrde da su iznosi jamstava u skladu s kriterijima iz nacionalnog zakonodavstva jer su uzeti u obzir očekivani troškovi na temelju tadašnjeg plana sanacije. Osim toga, Iberpotash je dostavio svoju stručnu studiju čiji je cilj bio pokazati da su jamstva dostatna u pogledu obaju kriterija utvrđenih nacionalnih zakonodavstvom, odnosno veličine zahvaćenog područja i očekivanih troškova sanacije.

(79) No, kao što je prethodno objašnjeno, usklađenost s tim kriterijima utvrđenih nacionalnim zakonodavstvom očito nije potvrđena sudskom presudom. Usto su mjere sadržane u planu sanacije i uzete u obzir u studiji koju je dostavio Iberpotash bile ograničene na izgradnju lateralnih kanala, bazena za sakupljenu kišnicu i slične mjere koje su usmjerene na ograničavanje onečišćavanja, no ne dovode do trajne sanacije jalovišta. Studijom se stoga ne obuhvaćaju ni kvantificiraju mjere sanacije odgovarajuće za izračun očekivanih troškova. Budući da su očekivani stvarni troškovi sanacije važni za izračun financijskog jamstva u skladu sa zakonodavstvom Katalonije (vidjeti prethodnu uvodnu izjavu 75.) i Unije, zaključci iz studije koju je dostavio Iberpotash ne mogu poslužiti kao osnova za izračun potpunog i točnog iznosa jamstava. Kao što se vidjeti ne samo iz studije ERF-a nego i drugih primjera sličnih jalovišta u Francuskoj ili Njemačkoj ([17]), takva sanacija u pravilu obuhvaća (a) potpuno uklanjanje jalovišta (npr. zatrpavanjem materijala pod zemlju), (b) postupnu desalinizaciju jalovišta dodavanjem vode u jalovište i sakupljanjem nastale slane vode ili (c) trajno prekrivanje jalovišta. Međutim te ispravne mjere sanacije znatno su skuplje od izgradnje lateralnih kanala, bazena za sakupljenu kišnicu i sličnih mjera čiji je cilj isključivo ograničavanje onečišćenja. To se vidjeti i iz troškova prekrivanja jalovišta Vilafruns koje je iznosilo 7,9 milijuna EUR (isključujući godišnje troškove održavanja). S obzirom na to da je jalovište Vilafruns s otprilike 3 milijuna tona slanog materijala malo u usporedbi s aktivnim jalovištem Cogulló (Balsareny/Sallent) s 41 milijunom tona ili jalovištem Fusteret (Súria) s 22 milijuna tona, vjerojatno je da će ukupni troškovi sanacije tih aktivnih rudnika i prekrivanja pripadajućih jalovišta biti znatno viši od troškova za Vilafruns.

(80) Nadalje, Iberpotash tvrdi da će se količina otpada na jalovištima znatno smanjiti zbog njegova Plana Phoenix koji je najavljen 2011., a cilj mu je obrada otpada iz jalovišta kako bi se proizvela tehnička sol za prodaju na tržištu. U okviru tog projekta Iberpotash namjerava izgraditi postrojenje za vakuumsko vađenje soli iz otpadnog materijala proizvedenog tijekom rudarskih radova povezanih s potašom i prodavati tu sol na tržištu. Očekuje početnu godišnju prodaju od 750 tisuća tona, a kasnije namjerava povećati tu količinu na 1,5 milijuna tona soli po godini.

(81) No iako bi plan obrade i komercijalizacije barem dijela otpadnog materijala mogao u načelu smanjiti količinu i salinitet jalovišta, a samim time i očekivane troškove njihove sanacije, taj je plan Iberpotash objavio tek 2011., a njegova provedba koja je počela 2012. još uvijek je u tijeku. Stoga se Plan Phoenix očito nije trebao uzimati u obzir pri određivanju iznosa jamstava 2006. i 2008. jer tada njegova provedba još uvijek nije bila dovoljno sigurna.

Zaključak o postojanju selektivne gospodarske prednosti

(82) S obzirom na prethodno navedeno Komisija smatra da prikupljeni dokazi i podnesena stručna izvješća potvrđuju zaključak nacionalnog suda da su izvorni iznosi financijskih jamstava očito bili nedostatni za osiguranje ispravne sanacije.

(83) Stoga Komisija smatra da su financijska jamstva koja su 2006. i 2008. odredila španjolska nadležna tijela doista bila niža od iznosa koji se u pravilu propisuje primjenjivim nacionalnim zakonodavstvom. Iberpotash je stoga ostvario gospodarsku prednost u obliku nižih bankovnih naknada plaćenih na godišnjoj razini za financijska jamstva. Budući da su prema poduzetniku Iberpotash njegove bankovne naknade za jamstva iznosile 1 % godišnjeg iznosa jamstava, znatno niži ukupni iznos jamstava podrazumijeva da je Iberpotash platio niže pripadajuće bankovne naknade i tako si smanjio troškove u usporedbi s drugim operaterima čija su jamstva trebala biti u skladu sa zakonom. Zato Komisija smatra da je Iberpotash uživao gospodarsku prednost zbog smanjenog iznosa financijskih jamstava.

(84) Argumenti španjolskih nadležnih tijela i poduzetnika Iberpotash da Iberpotash nije dobio prednost ni da je imao povlašteni tretman od strane tijela javne vlasti uslijed stroge primjene mjerodavnih pravila ne može se prihvatiti s obzirom na to da je prethodno utvrđeno da su te odluke tijela javnih vlasti rezultirale iznosom financijskih

([17]) Vidjeti npr. godišnje izvješće njemačkog rudarskog društva za potašu K+S Kali GmbH za 2015., str. 48. (http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html), metode sanacije upotrijebljene za alzaška jalovišta kako je opisano u dokumentu ACA-a koji je pod naslovom Prilog 2. priložen podnesku španjolskih nadležnih tijela od 19. travnja 2016. ili knjigu njemačkog stručnjaka Henryja Rauchea: Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2015, https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/.

jamstava koji je niži od onih koji je inače propisan. Nadalje, argument da je katalonsko zakonodavstvo zapravo strože od sličnih propisa na razini države ili u drugim regijama Španjolske nije relevantan jer su ti troškovi specifični za svaki rudnik, a odredbe o financijskim jamstvima koja je morao ugovoriti Iberpotash morale su biti one koje su primjenjive u Kataloniji na područjima na kojima su se nalazila jalovišta. Tijela javne vlasti dopustila su poduzetniku Iberpotash da ima niža financijska jamstva od onih koja se inače propisuju katalonskim zakonodavstvom primjenjivim na njega i stoga je on ostvario selektivnu prednost u obliku nižih bankovnih naknada za niža jamstva u usporedbi s drugim operaterima u sličnom položaju.

(85) Komisija stoga zaključuje da je 1. mjera donijela selektivnu gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash.

5.1.1.2 ***Prijenos državnih sredstava***

(86) Kad je riječ o kriteriju državnih sredstava, podnositelj pritužbe tvrdi da se prenisko jamstvo kojim se ne pokrivaju svi troškovi sanacije može shvatiti kao (potencijalni) prijenos državnih sredstava. Tvrdi da bi u tom slučaju država preuzela rizik snošenja tih troškova u slučaju da Iberpotash ne ispuni svoje obveze u pogledu sanacije svojih rudnika. Podnositelj pritužbe upućuje na odluku Komisije u predmetu Georgsmarienhütte ([18]), u kojoj je Komisija proglasila državnom potporom izuzeće od obveza proizvođača čelika u području okoliša u vezi s recikliranjem i odlaganjem industrijske prašine.

(87) Španjolska nadležna tijela i Iberpotash tvrde da čak i da je jamstvo niže od potrebnog, Iberpotash bi i dalje imao opću obvezu sanacije svojih rudnika te obvezu plaćanja troškova te sanacije. Ti troškovi ni na koji način nisu ograničeni iznosom financijskog jamstva. Stoga država ne oslobađa Iberpotash od njegovih financijskih obveza. Nadalje, rizik da Iberpotash u budućnosti neće moći pokriti sve te troškove i da će ih država morati pokriti državnim sredstvima iznimno je mali i nije vjerojatan s obzirom na dobro financijsko stanje matičnog društva poduzetnika Iberpotash. Španjolska nadležna tijela tvrde da ako Iberpotash u budućnosti ne ispuni te obveze, Iberpotash ima dovoljno imovine u Španjolskoj koju bi nadležna tijela mogla zaplijeniti kako bi se pokrili troškovi sanacije.

(88) Komisija primjećuje da se jamstva u ovom predmetu ne preispituju u okviru propisa o državnoj potpori u smislu naknade koja bi mogla ostati nenaplaćena s obzirom na rizik i izloženost koju preuzima davatelj jamstva (tj. poslovna banka, a ne država), nego u smislu rizika koji država preuzima u slučaju da je jamstveni iznos niži od stvarnih troškova štete u okolišu i u slučaju da društvo primatelj jamstva propusti ili ne može platiti cjelokupne troškove sanacije.

(89) Kad je riječ o presedanu na koji je uputio podnositelj pritužbe, predmet Georgsmarienhütte bio je znatno drugačiji jer je pokrajina Donja Saska očito preuzela odgovornost za odlaganje prašine i doista platila 64,64 milijuna njemačkih maraka za to odlaganje. U ovom predmetu to nije slučaj jer je, neovisno o iznosu jamstava, Iberpotash i dalje odgovoran za sanaciju lokacija svojih rudnika, a španjolska se nadležna tijela dosad nisu obvezala na plaćanje troškova sanacije umjesto poduzetnika Iberpotash. Stoga predmet Georgsmarienhütte ne može poslužiti kao presedan za ovaj predmet.

(90) Financijsko jamstvo poduzetnika Iberpotash zapravo je bankovno jamstvo koje nije slobodno dostupno državi. Ono se može upotrebljavati samo za mjere izričito određene zakonom, osobito za financiranje uklanjanja otpada, sanacije rudnika i drugih mjera zaštite okoliša u slučaju da Iberpotash ne ispuni svoje obveze u području okoliša. Država ne dobiva kamate na sredstva jamstava ili bilo koju drugu financijsku prednost koja bi bila manja u slučaju nižeg iznosa jamstava. Nadalje, država dosad nije bila u položaju da iskoristi jamstvo za bilo koju od prethodno navedenih svrha. Međutim, čak i ako niži iznos jamstava dosad nije imao nikakav učinak na državna sredstva, ta činjenica sama po sebi ne isključuje mogućnost da se ostvari učinak na državna sredstva zbog povećanog rizika od prisilnog trošenja državnih sredstava u budućnosti.

(91) Stvaranje konkretnog rizika od budućeg nametanja dodatnog opterećenja na državu dovoljno je da bi se utvrdilo postojanje državne potpore utvrđene člankom 107. stavkom 1. Ugovora ([19]) I Sud Europske unije smatrao je da se taj kriterij smatra ispunjenim ako veza mjere državne potpore s državnim sredstvima i njezin učinak na njih nisu izravni.

([18]) Odluka Komisije 1999/227/EZUČ od 29. srpnja 1998. o potpori koju je pokrajina Donja Saska (Njemačka) dodijelila poduzetniku Georgsmarienhütte GmbH (SL L 83, 27.3.1999., str. 72.).

([19]) Vidjeti i predmet C-200/97 Ecotrade, ECLI:EU:C1998:579, osobito stavak 41.

(92) Svrha je takvih financijskih jamstava osigurati da rudarska društva imaju dovoljno sredstava odvojenih za pokrivanje budućih troškova sanacije neovisno o tome kakvo će u budućnosti (često dalekoj) biti njihovo financijsko stanje. Stoga je očito da u slučaju iznosa jamstva koji je znatno niži od očekivanih troškova sanacije postoji povećan rizik da bi to u budućnosti moglo imati učinak na državna sredstva. Rizik od potencijalnih troškova za državni proračun očito je viši nego u slučajevima kada je jamstveni iznos ispravno određen u skladu s primjenjivim zakonodavstvom uzimajući u obzir očekivane troškove sanacije. Ako su ta sredstva znatno niža od potrebnih, veći dio tih troškova trebao bi se pokriti iz državnih sredstava u slučaju da ih Iberpotash iz nekog razloga ne želi ili ne može platiti. Osim toga, ako Iberpotash ne bude u budućnosti mogao platiti troškove sanacije, nije vjerojatno da će se navodnom mogućnošću španjolskih nadležnih tijela da zapljene imovinu poduzetnika Iberpotash osigurati dodatan pozamašan iznos sredstava s obzirom na to da su jedina imovina poduzetnika Iberpotash (i cijele grupe ICL) u Španjolskoj njegova rudarska postrojenja za potašu. No nakon zatvaranja rudnika potaše vrijednost te imovine mogla bi biti upitna.

(93) Činjenica da bi država bila obvezna posegnuti u vlastita sredstva u slučaju da Iberpotash ne želi ili ne može poduzeti potrebne mjere sanacije svojih jalovišta utvrđena je primjenjivim zakonodavstvom.

(94) Prvo, u skladu s člankom 102. Zakona 39/2015 ([20]) država će možda morati poduzeti mjere u ime strane pravno odgovorne za poduzimanje tih mjera. Španjolska bi trebala i. naložiti poduzetniku Iberpotash da poduzme točno određene mjere, ii. obavijestiti poduzetnika Iberpotash da će u suprotnom državna uprava sama poduzeti te mjere i koji će biti trošak, iii. provesti te mjere i iv. pokušati povratiti troškove od poduzetnika Iberpotash, što samo po sebi neće biti moguće ako se Španjolska mora naplatiti iz nedovoljnog financijskog jamstva. Iako ta odluka službeno nije obvezna, u slučaju da Iberpotash ne ispuni svoje obveze sanacije svojih postrojenja, Španjolska ne bi imala drugog izbora nego da unaprijed plati tu sanaciju jer bi u suprotnom ona kršila svoje obveze.

(95) Drugo, kao što je navedeno u uvodnoj izjavi 13., moguće je da je Španjolska prekršila svoju obvezu iz Direktive o otpadu od industrija vađenja minerala i Okvirne direktive o vodama. Stoga, kad bi Iberpotash napustio svoja postrojenja nakon iscrpljivanja mineralnih resursa i kad ih ne bi sanirao, s obzirom na nedovoljno jamstvo jedini način na koji bi Španjolska mogla ispuniti svoje obveze iz tih Direktiva i u konačnici izbjeći plaćanje dnevnih kazni koje nameće Sud Europske unije bio bi da sama plati uklanjanje jalovišta ili jednako djelotvornu sanaciju.

(96) Treće, u skladu s odredbama španjolskog Zakona 27/2006 od 18. srpnja 2006. ([21]) španjolska nadležna tijela mogu se prisiliti da ispune svoje obveze iz zakonodavstva o zaštiti okoliša. Sve nevladine organizacije koje ispunjavaju kriterije iz Zakona 27/2006 mogu, u slučaju kršenja obveza u području okoliša navedenih u članku 18. stavku 1. Zakona 27/2006 (uključujući npr. kršenja obveza u području zaštite vode), pokrenuti sudski postupak kako bi prisilila državnu upravu da ispuni svoje obveze u području okoliša.

(97) Četvrto, člankom 6. stavkom 3. Direktive 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([22]) propisano je da ako operater odgovoran za poduzimanje korektivnih mjera u pogledu štete u okolišu ne ispuni svoje obveze, nadležno tijelo može u krajnjem slučaju sâmo poduzeti te mjere. Slično tomu, člankom 5. stavkom 3. propisano je da nadležno tijelo može poduzeti potrebne mjere sprečavanja, ako ih relevantni operater ne poduzme, kako bi uklonilo neposrednu prijetnju za okoliš. Ako Iberpotash ne poduzme potrebne mjere sanacije nakon završetka rudarskih radova, nesanirana jalovišta mogla bi postati neposredna prijetnja za okoliš u pogledu koje nadležna tijela javne vlasti u krajnjem slučaju trebaju poduzeti korektivne mjere ili mjere sprečavanja.

(98) Naposljetku, španjolska nadležna tijela sama su ukazala na to ([23]) da u skladu s člankom 9. Zakona 12/1981 uprava vlade može prisilno izvršiti te mjere o trošku operatera ako operater ne ispuni svoje obveze. Ukazala su i na to da državna uprava u praksi provodi relevantne mjere koje se potom financiraju iz financijskog jamstva ili, ako jamstvo nije dovoljno, iz prodaje imovine operatera. Stoga je u slučaju financijskog jamstva koje je znatno niže od potrebnog državna uprava izložena riziku da imovina operatera neće biti dovoljna za financiranje poduzetih relevantnih mjera. Time se potvrđuje da prenisko financijsko jamstvo povećava rizik da se mjere

([20]) Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10565&p=20151002&tn=1#a99.

([21]) Ley 27/2006, de 18 de julio, por la que se regulan los derechos de acceso a la información, de participación pública y de acceso a la justicia en materia de medio ambiente.

([22]) Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu (SL L 143, 30.4.2004., str. 56.).

([23]) Vidjeti osobito stavak 11. primjedbi španjolskih nadležnih tijela na očitovanje treće strane podneseno 27. srpnja 2016.

sanacije koje je poduzela državna uprava neće moći dovoljno pokriti imovinom operatera (osobito u slučaju kada se društvo ne bavi drugim djelatnostima u Španjolskoj kao što je slučaj s poduzetnikom Iberpotash) i da će ih trebati platiti iz državnih sredstava.

(99) Stoga iznos jamstava koji je znatno niži od onog koji se zahtijeva zakonom izlaže državu konkretnom riziku od dodatnog opterećenja državnih sredstava. Povećan rizik od dodatnog opterećenja države stoga je dovoljno konkretan da bi se smatrao barem potencijalnim učinkom na državna sredstva zbog preniskog iznosa financijskog jamstva.

(100) Iznos financijskih jamstava koja je morao ugovoriti Iberpotash utvrđena su upravnim odlukama katalonske vlade kojima se odobravaju dozvole za vađenje potaše. Budući da pojam države (članice) za potrebe primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a obuhvaća sve razine tijela javnih vlasti, neovisno o tome je li riječ o nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nadležnom tijelu, donošenje odluke o primjeni nižeg iznosa financijskih jamstava može se pripisati državi.

(101) Stoga Komisija zaključuje da je 1. mjera uključivala prijenos državnih sredstava i da se može pripisati državi.

5.1.1.3 ***Moguće narušavanje tržišnog natjecanja***

(102) Komisija smatra da bi se nižim troškovima poduzetnika Iberpotash zbog iznosa financijskih jamstava koji je niži od onoga koji se zahtijeva mjerodavnim zakonodavstvom moglo narušiti tržišno natjecanje na tržištima na kojima je Iberpotash aktivan, uglavnom tržištima potaše i soli. Kao što je objašnjeno u nastavku (vidjeti uvodnu izjavu 110. i naredne uvodne izjave), to smanjenje troškova doseglo je u predmetnom razdoblju iznos od oko 1,8 milijuna EUR i stoga nije zanemarivo, suprotno tvrdnjama španjolskih nadležnih tijela.

(103) Nadalje, činjenica da je Iberpotash jedini španjolski proizvođač potaše ne isključuje mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja s obzirom na to da je relevantno tržište u geografskom smislu šire od nacionalnog španjolskog tržišta. Komisija je već 1993. smatrala da se tržište potaše proteže izvan granica Španjolske te uključuje Francusku, Ujedinjenu Kraljevinu i druge države članice osim Njemačke ([24]). Nadalje, Iberpotash u svojem izvješću o održivosti za 2014. ([25]) ukazuje na to da je samo 23 % proizvedene potaše i soli prodano u Španjolskoj, dok je 50 % namijenjeno drugim europskim zemljama, 18 % zemljama Južne Amerike, a zabilježena je i prodaja u Sjevernoj Americi, Africi i Aziji. U svim se tim regijama Iberpotash natječe s drugim proizvođačima potaše i soli pa će ti umjetno smanjeni troškovi poduzetnika Iberpotash jamačno utjecati na to tržišno natjecanje.

(104) Naposljetku, moguće narušavanje tržišnog natjecanja ne dovodi u pitanje ni tvrdnja poduzetnika Iberpotash da, neovisno o iznosu financijskih jamstava, njegove obveze u području okoliša ostaju jednake (tj. osiguranje sanacije rudnika i sprečavanje onečišćenja) i da svakako treba uvijek imati rezervirana sredstva za financiranje mogućih obveza u području okoliša. Osim tih računovodstvenih odredbi, obveza održavanja posebnih financijskih jamstava u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom zapravo se odnosi na uobičajene, no posebne poslovne troškove koje snosi Iberpotash, ili bilo koje drugo rudarsko društvo na koje se primjenjuju isti propisi, zbog naknada koje banka naplaćuje za utvrđivanje i održavanje jamstva, pa njihov nepropisno nizak iznos ima potencijal da pogoduje poduzetniku Iberpotash i naruši tržišno natjecanje.

(105) Komisija stoga zaključuje da 1. mjera ima potencijal za narušavanje tržišnog natjecanja.

5.1.1.4 ***Djelovanje na trgovinu unutar EU-a***

(106) Kao što je već prethodno navedeno, tržišta potaše i soli očito su prekogranična tržišta pri čemu se 50 % proizvoda poduzetnika Iberpotash izvozi u druge europske zemlje. Stoga smanjenje iznosa financijskih jamstava može utjecati na trgovinu među državama članicama EU-a.

([24]) Vidjeti Odluku Komisije 94/449/EZ od 14. prosinca 1993. o postupku na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 4064/89 (predmet br. IV/M.308 – Kali-Salz/MdK/Treuhand) (SL L 186, 21.7.1994., str. 38.).

([25]) Memoria de Sostenibilidad 2014, str. 15, http://www.icliberia.com/noticia/icl-iberia-presents-the-sustainability-report.

(107) Tvrdnja poduzetnika Iberpotash da su tržišta soli isključivo nacionalna ili čak regionalna zbog visokih troškova prijevoza stoga nije potvrđena brojčanim podacima koje je Iberpotash naveo u svojem izvješću o održivosti za 2014. s obzirom na to da je 80 % njegove proizvedene soli izvezeno ne samo u druge europske zemlje nego i u Aziju, Sjevernu Afriku i Ameriku. Osim toga, očitovanja poduzetnika Iberpotash na odluku o pokretanju postupka proturječna su u tom pogledu jer poduzetnik Iberpotash s jedne strane tvrdi da je tržište soli nacionalno ili čak regionalno, a s druge strane da je francuski proizvođač soli njegov izravan konkurent i da ga pokušava izgurati s tržišta.

(108) Komisija stoga zaključuje da 1. mjera utječe na trgovinu unutar EU-a.

5.1.1.5 ***Brojčano iskazivanje potpore***

(109) Kako bi se utvrdio stvaran iznos potpore, najprije treba odrediti barem približan „ispravan" iznos financijskih jamstava za predmetno razdoblje u skladu mjerodavnim zakonskim propisima. Tada bi iznos potpore bio jednak razlici između očekivanih iznosa bankovnih naknada koje bi Iberpotash trebao platiti da bi se iznos jamstava mogao smatrati ispravno utvrđenim i stvarnih iznosa bankovnih naknada koje je društvo platilo.

(110) Treća strana tvrdi da iznos potpore ne bi trebao biti ograničen na niže bankovne naknade nego bi trebao uključivati i potrebu za pružanjem dostatnog kolaterala banci za osiguranje u obliku financijskih rezervi. No s obzirom na to da je iznos „ispravljenih" jamstava procijenjen u nastavku relativno mali u odnosu na godišnji promet poduzetnika Iberpotash (oko 300 milijuna EUR) i cijele grupe ICL (5,4 milijarde USD), nije vjerojatno da bi osiguranje višeg iznosa jamstava društvu uzrokovalo znatne dodatne troškove.

(111) Budući da su španjolska nadležna tijela ukazala na to da je Viši sud Katalonije u prosincu 2016. utvrdio da je povišeni iznos od 6 979 471,83 EUR za lokaciju Balsareny/Sallent u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, Komisija smatra da je u ovom trenutku „ispravan" iznos jamstava za lokaciju Balsareny/Sallent jednak tom trenutačno primjenjivom iznosu koji je odobrio sud.

(112) Nadalje, Komisija smatra da se po analogiji (vidjeti i prethodnu uvodnu izjavu 64.) može smatrati i da je povećani iznos od 6 160 872,35 EUR za jamstvo za lokaciju Súria primjenjiv od 2015. u skladu s primjenjivim zakonodavstvom. Iako ne postoji mjerodavna sudska presuda za tu lokaciju, povećani iznos jamstva za manji rudnik na lokaciji Súria zapravo je gotovo usporediv s odobrenim iznosom za lokaciju Balsareny/Sallent. Time se potvrđuje da se može smatrati da je taj iznos prikladan i u skladu s primjenjivim zakonodavstvom.

(113) Stoga je u ovom trenutku ispravan iznos jamstava ukupno 13 140 344,18 EUR.

(114) No u izračunu tog iznosa uzima se u obzir Plan Phoenix koji je najavljen 2011. i postupno se provodi od 2012. Planom se, među ostalim, predviđa ulaganje u postrojenje za vakuumsko vađenje soli radi obrade i komercijalizacije soli iz jalovine od potaše. Prema planu će Iberpotash godišnje prodati oko 1,5 milijuna tona soli.

(115) Komisija se slaže sa studijom ERF-a da se Plan Phoenix kao takav ne može smatrati mjerom sanacije i zapravo ne bi zaustavio rast jalovišta tijekom rada rudnika. No Komisija prima na znanje i tvrdnje poduzetnika Iberpotash i španjolskih nadležnih tijela da plan nema učinak na ukupne očekivane troškove sanacije. U studiji ERF-a ne uzima se u obzir činjenica da je vjerojatno da će se prerada i prodaja soli nastaviti i nakon završetka rudarskih radova povezanih s potašom. Stoga je vjerojatno da će Plan Phoenix u budućnosti postepeno pridonijeti uklanjanju jalovišta i kao takav se može uzeti u obzir pri određivanju odgovarajućeg iznosa jamstava kao što je bio slučaj s povećanim iznosima jamstava koji su predloženi 2015. i koje je barem za lokaciju Balsareny/Sallent potvrdio nacionalni sud.

(116) No ta činjenica ukazuje na to da se trenutačni iznos financijskih jamstava ne može smatrati prikladnim za razdoblje prije početka provedbe Plana Phoenix 2012. Iako je prije najave Plana Phoenix Iberpotash prerađivao i prodavao neznatne količine soli iz jalovišta, većina otpadne soli naprosto se prikupljala u jalovištima s nadom da će se možda moći komercijalno iskoristiti u budućnosti ([26]). Međutim, nije postojao nikakav konkretan plan o tome kako i kada će se povećati postrojenje za preradu soli kako bi količina otpadne soli uklonjene na taj način bila značajnija i stoga imala primjetan učinak na troškove buduće sanacije. Stoga se za razdoblje prije pokretanja Plana Phoenix ne bi trebalo uzeti u obzir takvo prilično hipotetsko buduće smanjenje jalovišta uslijed prerade i prodaje znatnih količina soli.

(117) Zbog toga Komisija mora razmotriti druge dostupne dokaze kako bi procijenila približan „ispravan" iznos jamstava u razdoblju 2006.–2011. na temelju troškova sanacije očekivanih u tom trenutku bez utjecaja Plana Phoenix.

([26]) Vidjeti primjedbe poduzetnika Iberpotash na odluku o pokretanju postupka, stavak 23.

(118) Kao što je već objašnjeno (vidjeti uvodne izjave 68. – 81.), najpouzdanije procjene ukupnih očekivanih troškova sanacije (bez Plana Phoenix) navedene su u studiji ERF-a koju je podnio podnositelj pritužbe. Komisija smatra da su pretpostavke iz tog stručnog izvješća vjerodostojne jer se u velikoj mjeri oslanjaju na istraživanje tržišta i usporedbu sa sličnim rudnicima u drugim dijelovima svijeta. S druge strane, kao što je prethodno objašnjeno, podaci iz studije koju je podnio Iberpotash ne mogu se smatrati pouzdanom procjenom očekivanih troškova sanacije jer se u njoj ne razmatraju odgovarajuće mjere sanacije (vidjeti uvodnu izjavu 79.).

(119) U studiji ERF-a procjenjuje se da će ukupni troškovi sanacije iznositi najmanje 71 milijun EUR. Nadalje, svi drugi potencijalno ispravni iznosi navedeni u studiji ERF-a ili drugim izvorima (vidjeti prethodni odjeljak 5.1.1.1) još su viši. Prema tome, Komisija smatra da u nedostatku boljih procjena za razdoblje 2006.–2011. relevantni očekivani troškovi sanacije koji će se uzeti u obzir iznose 71 milijun EUR (24,8 milijuna EUR za lokaciju Súria i 46,2 milijuna EUR za lokaciju Balsareny/Sallent).

(120) Naposljetku, u skladu s člankom 3. Uredbe 202/1994 (mjerodavno zakonodavstvo u tom razdoblju) iznos financijskog jamstva izračunan na temelju članka 2. (tj. na temelju očekivanih troškova sanacije) trebao bi se smanjiti za 50 % kad je riječ o rudarskim radovima koji se ne obavljaju na prirodnim područjima od posebnog interesa (što uključuje rudnike poduzetnika Iberpotash).

(121) Komisija dakle smatra, na temelju dostupnih dokaza, da je „ispravan" iznos financijskih jamstava za rudarske radove poduzetnika Iberpotash najmanje 12,4 milijuna EUR za lokaciju Súria (za razdoblje 2006.–2011.) i 23,1 milijun EUR za lokaciju Balsareny/Sallent (za razdoblje 2008.–2011.).

(122) Prema poduzetniku Iberpotash trenutačni troškovi jamstva iznose 1 % godišnjeg iznosa jamstva. Uzimajući u obzir prethodne ispravne iznose jamstava za dva relevantna razdoblja, potpora dodijeljena poduzetniku Iberpotash u obliku nižih naknada za jamstva trebala bi iznositi ukupno 1 % razlike između „ispravnog" iznosa i stvarnog iznosa utvrđenog za tu godinu kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 3.

Izračun iznosa potpore

(u tisućama EUR, zaokruženo)	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Balsareny/Sallent											
— stvarno jamstvo	—	—	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130
— „ispravno" jamstvo	—	—	23 100	23 100	23 100	23 100	6 979	6 979	6 979	6 979	6 979
— razlika u naknadama	—	—	146,5 (1)	219,7	219,7	219,7	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5
Súria											
— stvarno jamstvo	774	774	828	828	828	828	828	828	828	828	6 161
— „ispravno" jamstvo	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	6 160	6 160	6 160	6 160	6 160
— razlika u naknadama	9,7 (2)	116,3	115,7	115,7	115,7	115,7	53,3	53,3	53,3	53,3 (3)	0
Ukupna razlika u naknadama za poduzetnika Iberpotash	**9,7**	**116,3**	**262,2**	**335,4**	**335,4**	**335,4**	**111,8**	**111,8**	**111,8**	**76,3**	**58,5**

(1) Budući da je jamstvo za lokaciju Balsareny/Sallent utvrđeno odobrenjem izdanim 29. travnja 2008., razlika u naknadama za jamstva za lokaciju Balsareny/Sallent u toj godini računa se kao 8/12 godišnjeg iznosa.

(2) Budući da je jamstvo za lokaciju Súria utvrđeno odobrenjem izdanim 9. studenog 2006., razlika u naknadama za jamstva za lokaciju Súria u toj godini računa se kao 1/12 godišnjeg iznosa.

(3) Budući da je jamstvo za lokaciju Súria povećano na „ispravan" iznos od svibnja 2015., razlika u naknadama za jamstva za lokaciju Súria u toj godini računa se kao 4/12 godišnjeg iznosa.

(123) Stoga potpora dodijeljena poduzetniku Iberpotash u obliku nižih bankovnih naknada za smanjene iznose jamstava za cijelo razdoblje 2006.–2016. iznosi ukupno 1 864 622 EUR.

Ta potpora dodijeljena je u trenutku smanjenja iznosa jamstava utvrđenih u odobrenjima u području okoliša koja su izdala španjolska nadležna tijela, tj. 6. studenog 2006. za lokaciju Súria i 29. travnja 2008. za lokaciju Balsareny/Sallent.

5.1.1.6 *Zaključak o postojanju državne potpore: 1. mjera*

(124) S obzirom na prethodno navedeno Komisija zaključuje da je 1. mjera državna potpora i da će zato procijeniti njezinu zakonitost i spojivost s unutarnjim tržištem.

5.1.2 4. MJERA: ULAGANJE U PREKRIVANJE JALOVIŠTA VILAFRUNS

(125) Španjolsko Ministarstvo okoliša i katalonska vlada potpisali su 17. prosinca 2007. ugovor o suradnji i dijeljenju troškova projekta čiji je cilj prekrivanje jalovišta Vilafruns, a time i smanjenje njegova negativnog utjecaja na okoliš. Ministarstvo financija pristalo je izdvojiti 4 milijuna EUR za troškove ulaganja dok je ostatak pokrila Katalonska agencija za vode, javno poduzeće kojim upravlja katalonska vlada. Radovi na projektu počeli su u kolovozu 2008. i trajali 18 mjeseci. Ukupni troškovi ulaganja iznosili su 7 887 571 EUR i u potpunosti su ih pokrila tijela javne vlasti kako je dogovoreno ugovorom iz 2007.

(126) Projekt se sastojao od prekrivanja jalovišta Vilafruns nepropusnom prevlakom („lámina impermeable") kojom bi se zatvorilo jalovište i izolirala otpadna sol od dodira s vanjskom vodom te time spriječilo curenje soli iz jalovišta. Prevlaka je zaštićena geotekstilnom folijom i prekrivena zemljom, čime se omogućilo sađenje vegetacije povrh prekrivenog jalovišta.

(127) Jalovište Vilafruns nalazi se na lokaciji poduzetnika Iberpotash i u njegovom je vlasništvu. Vlasništvo mu je preneseno kupoprodajnim ugovorom od 21. listopada 1998. kojim je Iberpotash stekao rudarsku djelatnost u katalonskoj regiji od javnog holding-društva Sociedad Estatal de Participaciones Industriales – SEPI, koje je u državnom vlasništvu. U trenutku prijenosa jalovište je već bilo neaktivno jer je rudnik kojemu pripada predmetno jalovište Vilafruns prestao s radom još 1973.

5.1.2.1 *Selektivna gospodarska prednost*

(128) Kao što je prethodno navedeno, ulaganje u prekrivanje jalovišta Vilafruns na lokaciji poduzetnika Iberpotash i u njegovu vlasništvu u potpunosti su financirala tijela javne vlasti. Iberpotash snosi samo troškove održavanja jalovišta tijekom njegova vijeka trajanja.

(129) Prekrivanje obavljeno 2008.–2009. odnosi se na jalovište koje je u vlasništvu poduzetnika Iberpotash od 1998. kada je lokacija privatizirana baš kao i druge lokacije rudnika potaše u regiji. Jalovište je povezano s rudnikom koji je prestao s radom još 1973. i prema tome je Iberpotash preuzeo lokaciju nakon što više nije bila aktivna. Iberpotash zato tvrdi da nema obvezu poduzimanja mjera sprečavanja onečišćenja od jalovišta ni na temelju nacionalnog zakonodavstva ni zakonodavstva Unije jer Iberpotash nije bio izvorni onečišćivač.

(130) Španjolska nadležna tijela ne slažu se s tim tvrdnjama poduzetnika Iberpotash i tvrde da Iberpotash ima opću obvezu poduzimanja mjera sprečavanja onečišćenja uzrokovanog jalovištem u njegovom vlasništvu i obvezu gospodarenja jalovištem u skladu s primjenjivim zakonskim propisima. Iz tog je razloga Iberpotash odgovoran za osiguranje provedbe mjera zaštite okoliša propisanih mjerodavnim zakonodavstvom te za svu štetu u okolišu koju je uzrokovalo to jalovište.

(131) Nadalje, u primjedbama treće strane ističe se da Iberpotash snosi odgovornost za gospodarenje jalovištem Vilafruns od trenutka u kojem su mu prenesena prava na rudarenje. Ta odgovornost proizlazi iz španjolskog Zakona 6/1993 od 15. srpnja 1993. o gospodarenju otpadom i Kraljevske uredbe 1/2001 od 20. srpnja 2001. kojom je preinačen španjolski Zakon o vodama. Treća strana tvrdi da činjenica da rudnik na lokaciji Vilafruns više nije bio aktivan u trenutku kada ga je stekao Iberpotash nije relevantna jer svi koncesionari rudnika moraju gospodariti cjelokupnom jalovinom, uključujući i jalovinu nakupljenu prije nego što je koncesionar dobio koncesiju.

(132) Komisija smatra da sama činjenica da je rudnik kod jalovišta Vilafruns prestao s radom još 1973. ne isključuje odgovornost poduzetnika Iberpotash kao njegova vlasnika da osigura odgovarajuću sanaciju. Kao što su potvrdila španjolska nadležna tijela, svi planovi sanacije uključujući plan iz 2008. obuhvaćali su posebne mjere sanacije koje je Iberpotash bio obvezan poduzeti u pogledu jalovišta Vilafruns. U skladu s člankom 121. španjolskog Zakona o rudarstvu iz 1973. neispunjenje obveza iz plana sanacije smatra se ozbiljnim kršenjem. Osim toga, španjolska nadležna tijela potvrđuju da je u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom o zaštiti voda Iberpotash uvijek bio obvezan poduzimati mjere potrebne za sprečavanje onečišćenja vode uzrokovanog njegovim postrojenjima, uključujući jalovište Vilafruns. Komisija primjećuje i da u skladu s člankom 4. Direktive o otpadu od industrija vađenja materijala operater mora poduzeti sve potrebne mjere za sprečavanje ili smanjivanje, koliko je to moguće, štetnih utjecaja na okoliš, što uključuje i upravljanje bilo kojim postrojenjem za gospodarenje otpadom nakon njegova zatvaranja.

(133) Nadalje, Iberpotash tvrdi da kupoprodajni ugovor za predmetno postrojenje sadržava klauzulu koja se može protumačiti kao isključivanje odgovornosti poduzetnika Iberpotash za sve radove prije 1997., uključujući bilo kakvu odgovornost za jalovište. U tom pogledu Iberpotash upućuje na presudu Vrhovnog suda od 14. svibnja 2009. u kojoj se citira odredba kupoprodajnog ugovora kojom se utvrđuje da prodavatelj mora isplatiti nadoknadu kupcu za sve obveze nastale iz potraživanja treće strane u vezi s radnjama koje prethode prijenosu, a koje nisu odražene u bilanci ni otkrivene tijekom dubinske analize. Iberpotash tvrdi da obveze povezane sa sanacijom lokacije Vilafruns nisu otkrivene prije prodaje i da ne postoje povezane stavke u bilanci zbog toga što u predmetnom trenutku te pravne obveze nisu postojale.

(134) Međutim, španjolska nadležna tijela ukazuju na to da kupoprodajni ugovor iz 1998. ne sadržava posebne odredbe kojima se prodavatelj obvezuje da preuzme bilo kakve odgovornosti kupca nakon prijenosa dionica.

(135) Komisija nadalje primjećuje da je odredba citirana u presudi Vrhovnog suda prilično standardna ugovorna odredba kojom se prodavatelj štiti od kasnijih potraživanja trećih strana povezanih s činjenicama koje nisu bile poznate pri prodaji. No Iberpotash ne može tvrditi da nije bio svjestan postojanja jalovišta Vilafruns koje je preuzeo u okviru te transakcije i postojanja opće odgovornosti posjednika otpada da osigura ispravno upravljanje postrojenjima za gospodarenje otpadom. Činjenica da je Iberpotash prihvatio obveze u području okoliša u pogledu jalovišta Vilafruns u okviru različitih planova sanacija potvrđuje da je bio svjestan tih odgovornosti.

(136) Komisija stoga smatra da je stjecanjem rudarskih radova vađenja potaše u Kataloniji 1998. Iberpotash preuzeo odgovornost za osiguranje ispravnog gospodarenja jalovištem Vilafruns u skladu s primjenjivim zakonskim propisima.

(137) No iako prihvaćaju taj zaključak, španjolska nadležna tijela tvrde da obveze poduzetnika Iberpotash nisu uključivale prekrivanje jalovišta Vilafruns. Španjolska nadležna tijela tvrde da bi Iberpotash ispunio svoje obveze znatno jeftinijim mjerama koje su bile uključene u izvorni plan sanacije iz 2008. (točnije ugradnjom cijevnog/odvodnog sustava, ostalim vrstama zaštite i sanacije po ukupnim troškovima od oko […] (*) EUR). Zato zajedno s poduzetnikom Iberpotash tvrde da javno ulaganje u prekrivanje jalovišta nije donijelo gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash s obzirom na to da su uštede poduzetnika Iberpotash ([…] EUR) više nego uravnotežene troškovima održavanja koje mora snositi tijekom vijeka trajanja postrojenja (u iznosu od […] EUR samo za razdoblje od ožujka 2015. do ožujka 2016.) i oportunitetnim troškovima koji proizlaze iz nemogućnosti prerade i prodaje soli iz prekrivenog jalovišta Vilafruns koje planira vršiti na drugim svojim jalovištima ([27]).

(138) Komisija smatra neprihvatljivom tvrdnju da, neovisno o opsegu obveza poduzetnika Iberpotash u pogledu jalovišta Vilafruns, javno ulaganje od 7,9 milijuna EUR u znatno bolju zaštitu okoliša koja je u načelu istovjetna sanaciji lokacije rudnika bez ikakvih troškova ulaganja za Iberpotash doista nije donijelo nikakvu gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash. Cilj prekrivanja jalovišta bilo je znatno smanjenje onečišćenja uzrokovanog curenjem iz jalovišta Vilafruns. Alternativne mjere u izostanku potpore ne bi osigurale tako dobru i dugotrajnu zaštitu te bi izložile poduzetnika Iberpotash riziku od snošenja posljedica onečišćenja (kao što je pokazano u kaznenim presudama od 18. prosinca 2014. i 25. veljače 2015. povezanima s drugim njegovim lokacijama rudnika, vidjeti uvodne izjave 27. i 94. odluke o otvaranju postupka). Stoga je izgradnja postrojenja financirana državnim sredstvima omogućila poduzetniku Iberpotash bolje sprečavanje onečišćenja, smanjenje rizika za okoliš u budućnosti i osiguranje dugotrajne sanacije jalovišta (u skladu sa sličnim sanacijama jalovišta u Francuskoj ili Njemačkoj kao što je prethodno objašnjeno u uvodnim izjavama 26. i 32.). Iberpotash bi u konačnici imao obvezu osigurati ispravnu sanaciju jalovišta Vilafruns.

(*) Povjerljive informacije
([27]) Vidjeti očitovanje španjolskih nadležnih tijela na odluku o otvaranju postupka, stavak 55.

(139) Naposljetku, Komisija smatra da je mjera selektivna jer je bila izričito usmjerena na javno financiranje prekrivanja jalovišta Vilafruns u vlasništvu poduzetnika Iberpotash. Španjolska nadležna tijela tvrde da mjera ne može biti selektivna jer je Iberpotash jedino rudarsko društvo za potašu u Španjolskoj i stoga ne postoji mogućnost usporedbe s drugim društvima. No činjenica da je Iberpotash jedino rudarsko društvo za potašu u Španjolskoj ne poništava selektivnost mjere koja je očito bila usmjerena na točno određeno postrojenje za gospodarenje otpadom i ni na što drugo.

(140) Komisija stoga zaključuje da je 4. mjera donijela selektivnu gospodarsku prednost poduzetniku Iberpotash.

5.1.2.2 ***Prijenos državnih sredstava***

(141) Ukupne troškove ulaganja u prekrivanje jalovišta Vilafruns platila su tijela javne vlasti, od toga je 4 milijuna EUR platilo španjolsko Ministarstvo okoliša, a preostalih 3 887 571 EUR platila je Katalonska agencija za vode, javno poduzeće kojim upravlja katalonska vlada, čime je ispunjena obveza pokrivanja preostalih troškova ulaganja koju je katalonska vlada preuzela ugovorom od 17. prosinca 2007.

(142) Ni španjolska nadležna tijela ni Ibertpotash nisu negirali prisutnost državnih tijela u pogledu ove mjere.

(143) Osim toga, odluku o financiranju prekrivanja jalovišta Vilafruns iz državnih sredstava donijelo je španjolsko Ministarstvo okoliša i katalonska vlada pa se očito može pripisati državi.

(144) Stoga Komisija zaključuje da je 4. mjera uključivala prijenos državnih sredstava i da se može pripisati državi.

5.1.2.3 ***Moguće narušavanje tržišnog natjecanja***

(145) Kao što je prethodno navedeno (vidjeti uvodne izjave 103. i 105.), Iberpotash je konkurent drugih proizvođača potaše i soli. Prema tome, činjenica da je barem dio njegovih obveza u području okoliša u pogledu jalovišta Vilafruns financiran iz državnih sredstava može narušiti tržišno natjecanje umjetnim smanjenjem troškova poduzetnika Iberpotash, odnosno pružanjem nepropisne prednosti u odnosu na njegove konkurente.

(146) Komisija stoga zaključuje da 4. mjera ima potencijal za narušavanje tržišnog natjecanja.

5.1.2.4 ***Djelovanje na trgovinu unutar EU-a***

(147) I potašom i soli trguje se unutar EU-a (vidjeti prethodne uvodne izjave 106. i 107.) pa Komisija stoga zaključuje da 4. mjera utječe na trgovinu unutar EU-a.

5.1.2.5 ***Zaključak o postojanju državne potpore: 4. mjera***

(148) S obzirom na prethodno navedeno Komisija zaključuje da je 4. mjera državna potpora u iznosu od 7 887 571 EUR i da će zato procijeniti njezinu zakonitost i spojivost s unutarnjim tržištem.

5.2 *ZAKONITOST POTPORE*

(149) Dodjelom 1. mjere i 4. mjere prekršene su obveze obavješćivanja i neprimjenjivanja mjera utvrđene člankom 108. stavkom 3. UFEU-a. Komisija stoga smatra da su obje mjere nezakonita državna potpora.

5.3 *SPOJIVOST POTPORE*

5.3.1 1. MJERA: SMANJENJE IZNOSA FINANCIJSKIH JAMSTAVA

(150) Ni španjolska nadležna tijela ni Iberpotash ne navode osnove za utvrđivanje spojivosti potpore u obliku financijskih jamstava nižih od onih koji se zahtijevaju mjerodavnim zakonodavstvom.

(151) Komisija smatra da je mjera operativna potpora poduzetniku Iberpotash jer su njome omogućeni niži troškovi naknada za jamstva od onih koji su bili potrebni u dugom razdoblju od 2006. do 2016.

(152) Komisija nije otkrila nikakvu moguću osnovu za utvrđivanje spojivosti takve operativne potpore koja je dodijeljena bez ikakvog očitog cilja zajedničkog interesa. Stoga zaključuje da je mjera u obliku smanjenja iznosa financijskih jamstava poduzetnika Ibertpotash nespojiva potpora u obliku nižih bankovnih naknada uslijed nepropisno niskog iznosa financijskih jamstava.

5.3.2 4. MJERA: ULAGANJE U PREKRIVANJE JALOVIŠTA VILAFRUNS

(153) Španjolska nadležna tijela tvrde da ako se utvrdi da je prekrivanje jalovišta Vilafruns državna potpora, tada je potpora spojiva na temelju odjeljka 3.1.1 Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. koje se odnose na potporu za zaštitu okoliša za poduzetnike koja premašuje standarde Unije ili povećava razinu zaštite okoliša u nedostatku tih standarda.

(154) Ona tvrde da je prekrivanje jalovišta pilot-projekt čiji je cilj ispitivanje nove tehnologije za sprečavanje curenja jalovišta. Jalovište Vilafruns navodno je odabrano za taj pilot-projekt zbog svojih posebnih značajki (manja količina, prvo jalovište najuzvodnije uz rijeku Llobregat, činjenica da je neaktivno već desetljećima). Nadležna tijela dobila bi time podatke o stvarnim rezultatima, što bi im omogućilo bolje rješavanje općeg problema jalovišta u regiji. U tom se pogledu očekuje da će projekt pridonijeti očuvanju, zaštiti i obnovi okoliša na području sliva rijeke Llobregat i stoga ima za cilj zajednički interes.

(155) Španjolska nadležna tijela nadalje objašnjavaju da je projekt dio općeg plana poboljšanog upravljanja područjem katalonskog riječnog sliva koji uključuje različite mjere. Neke od njih financirane su iz državnih, a neke ih privatnih sredstava.

(156) Komisija smatra da se u tom predmetu spojivost doista može procijeniti na temelju Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. Točkom 205. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008., zajedno s točkom 248. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša i energiju iz 2014. ([28]), Komisiji je omogućena primjena pravila utvrđenih u Smjernicama o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. na nezakonite potpore dodijeljene u razdoblju 2009.–2011.

(157) U odjeljku 3.1.1 Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. potpore za ulaganje kojima se poduzetnicima omogućuje postizanje viših standarda od onih koji se primjenjuju u Uniji o zaštiti okoliša ili koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Unije smatraju se spojivima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u [sada članak 107. stavak 3. točka (c) UFEU-a] ako su ispunjeni uvjeti izloženi u točkama od 74. do 84. i odjeljku 3.2. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.

(158) Standardi Unije za sanaciju otpada od industrija vađenja materijala utvrđeni su Direktivom o otpadu od industrija vađenja materijala. No u skladu s člankom 24. stavkom 4. Direktive članak 5., članak 6. stavci od 3. do 5., članak 7., članak 8., članak 12. stavci 1. i 2. te članak 14. stavci od 1. do 3. ne primjenjuju se na postrojenja za gospodarenje otpadom koja su prestala primati otpad prije 1. svibnja 2006. kao što je slučaj s jalovištem Vilafruns. Stoga u ovom predmetu ne postoje specifični standardi Unije kojima bi se utvrdila razina zaštite okoliša koja se treba postići u pogledu jalovišta Vilafruns.

(159) Jedna treća strana tvrdi da je Iberpotash već 2008.–2009. imao neposrednu pravnu obvezu osigurati prekrivanje jalovišta, no nije pritom predstavila nikakve izričite dokaze za tu tvrdnju. Komisija u svakom slučaju smatra da iako bi Iberpotash u konačnici bio obvezan osigurati odgovarajuću sanaciju jalovišta Vilafruns u budućnosti, takva obveza nije postojala 2008.–2009, a u izostanku potpore Iberpotash bi mogao nastaviti s gospodarenjem jalovištem i time ispuniti svoje obveze iz primjenjivog plana sanacije.

(160) U skladu s točkom 79. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. intenzitet takve potpore u slučaju velikih poduzeća ne smije premašivati 50 % opravdanih troškova. Kada se ulaganje odnosi na stjecanje ekoinovativne imovine ili pokretanje projekta ekoinovacije, intenzitet potpore može se povećati za deset postotnih bodova pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz točke 78. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. Osim toga, intenzitet potpore može iznositi 100 % gdje se potpore za ulaganje dodjeljuju putem natječajnog postupka prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija učinkovito osiguravajući da potpora bude ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje dobiti za okoliš (vidjeti točku 77. Smjernica

([28]) Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020. (SL C 200, 28.6.2014., str. 1.).

o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.). Takav natječajni postupak prikupljanjem ponuda mora biti nediskriminirajući i mora predvidjeti sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun koji se odnosi na postupak prikupljanja ponuda mora biti obvezujuće ograničenje u smislu da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potpore.

(161) U skladu s točkom 80. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja nužne za postizanje više razine zaštite okoliša od kojih se oduzimaju koristi za poslovanje i dodaju troškovi poslovanja u prvih pet godina. Ako ne postoje standardi Unije, ti dodatni troškovi ulaganja sastoje se od troškova ulaganja potrebnih za postizanje više razine zaštite okoliša od one koju bi predmetni poduzetnik postigao u nedostatku ikakve potpore za zaštitu okoliša (vidjeti točku 84. podtočku (c) Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.).

(162) U tom predmetu španjolska nadležna tijela tvrde da su se prije ulaganja u prekrivanje jalovišta primjenjivim planom sanacije poduzetnika Iberpotash predviđale posebne mjere sanacije za jalovište Vilafruns čiji je cilj bilo sprečavanje curenja iz jalovišta, a time i smanjenje njegova utjecaja na okoliš. Očekivani troškovi tih mjera, odnosno protučinjenično stanje u nedostatku državne potpore u skladu s točkom 81. podtočkom (a) Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008., iznosili su […] EUR. Komisija shvaća da su španjolska nadležna tijela smatrala da su te mjere dovoljne za ispunjenje obveza u području okoliša tada primjenjivih na neaktivno jalovište Vilafruns.

(163) Osim toga, španjolska nadležna tijela objasnila su da se prekrivanje jalovišta Vilafruns smatralo „pilot-projektom" kojim se u praksi htjela provjeriti prikladnost tog načina sanacije za rješavanje ekoloških problema u regiji Llobregat. Stoga se prekrivanju nije pristupilo zbog neke stvarne pravne obveze da se to učini, nego zbog općeg javnog interesa u pogledu pronalaženja najprikladnijeg načina sanacije za buduću primjenu na svim drugim jalovištima koja imaju utjecaj na okoliš u regiji.

(164) Prekrivanje jalovišta Vilafruns 2008.–2009. omogućilo je poduzetniku Iberpotash da poveća razinu zaštite okoliša kao rezultat njegovih aktivnosti u nedostatku standarda Unije u skladu s točkom 74. podtočkom (b) Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.

(165) S obzirom na prethodno navedeno dodatni troškovi ulaganja za investicijski projekt bili bi jednaki razlici troškova ulaganja od 7 887 571 EUR i troškova od […] EUR u protučinjeničnom scenariju. Budući da Vilafruns već godinama ne radi, prekrivanjem jalovišta ne ostvaruju se nikakve koristi od poslovanja. Prema španjolskim nadležnim tijelima prošlogodišnji poslovni troškovi za održavanje postrojenja iznosili su […] EUR. Pod pretpostavkom da ostanu na toj razini u prvih pet godina, ukupni poslovni troškovi koji bi se trebali dodati opravdanim troškovima iznosili bi […] EUR. Ukupni opravdani troškovi stoga bi iznosili 7 804 922,60 EUR ([29]).

(166) Budući da je bila jednaka ukupnim troškovima ulaganja, tj. 7 887 571 EUR, potpora je iznosila više od 100 % opravdanih troškova.

(167) Španjolska nadležna tijela nisu predstavila dokaze o tome da je jalovište Vilafruns odabrano u stvarno konkurentnom natječajnom postupku na temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija među većim brojem drugih mogućih projekata. Španjolska nadležna tijela zapravo su odabrala to jalovište isključivo zbog njegovih značajki koje su smatrali prikladnim za projekt (vidjeti prethodnu uvodnu izjavu 154.). Stoga se u ovom predmetu ne može primijeniti točka 77. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. kojom se dopušta intenzitet potpore do 100 %.

(168) Nadalje, Komisija smatra da se prekrivanje jalovišta nepropusnom prevlakom radi njegove izolacije od vode ne može u kontekstu načina sanacije smatrati projektom ekoinovacije u smislu točke 78. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. Unatoč tvrdnjama španjolskih nadležnih tijela da je prekrivanje jedinstveno i inovativno, taj način ne može se smatrati novim ili znatno poboljšanim u odnosu na postojeću tehnologiju u tom sektoru u Uniji iz sljedećih razloga.

(169) Iako postoje tehničke razlike u prekrivanju jalovišta Vilafruns i prekrivanju alzaških jalovišta kao što je objašnjeno u tehničkom podnesku Katalonske agencije za vode, slične metodologije čiji je cilj prekrivanje i potpuno zatvaranje jalovišta nepropusnim materijalom već su se upotrebljavale, osobito u Njemačkoj. U knjizi

([29]) Tj. 7 887 571 EUR minus […] EUR plus […] EUR.

njemačkog stručnjaka u kojoj se izričito govori o dostupnim tehnologijama u industriji potaše ([30]) opisano je veliko 30-godišnje iskustvo u prekrivanju cijelih jalovišta od potaše u Njemačkoj radi sprečavanja prodora vode u jalovišta, a time i sprečavanja curenja. U knjizi se navodi da pokušaji prekrivanja jalovišta u Njemačkoj datiraju iz 1950-ih, a da su od 1970-ih, a osobito od 1990-ih, brojna uglavnom srednje velika jalovišta u Njemačkoj prekrivena različitim vrstama materijala i tehnikama. U godišnjem izvješću za 2015. njemačkog rudarskog društva za potašu K+S navodi se da su mala i srednje velika, nekorištena jalovišta prekrivena u okviru njegove strategije za stara jalovišta kako bi se izbjegao i spriječio dugotrajan utjecaj na prirodu i okoliš. Trenutačno se održava ukupno 41 nekorišteno jalovište u Donjoj Saskoj i dva u pokrajini Baden-Württemberg, a od toga je u njih petnaest ponovno zasađena vegetacija dok je u šest drugih sadnja u tijeku ([31]).

(170) Prema tome, iako se tehničke pojedinosti tih projekata razlikuju ovisno o posebnim uvjetima pojedinačne lokacije, projekt se ne može smatrati ekoinovacijom iz odjeljka 3.1.1 Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.

(171) Stoga u skladu s točkom 76. Smjernica o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. maksimalan intenzitet potpore poduzetniku Iberpotash kao velikom poduzeću iznosi 50 % opravdanih troškova.

(172) Komisija smatra da maksimalan iznos potpore koji je Iberpotash mogao primiti kao potporu za ulaganje koja mu je omogućila povećanje razine zaštite okoliša i koji se može smatrati spojiv s unutarnjim tržištem u skladu sa Smjernicama o potporama za zaštitu okoliša iz 2008. iznosi 3 902 461,30 EUR.

(173) Stoga Komisija smatra da je preostali dio ukupnog iznosa potpore za tu mjeru (tj. 3 985 109,70 EUR) nezakonita i nespojiva potpora.

6. **POVRAT**

(174) U skladu s Ugovorom i ustaljenom sudskom praksom Suda Komisija je nadležna odlučiti da predmetna država članica mora ukinuti ili izmijeniti potporu ako se utvrdi da ona nije spojiva s unutarnjim tržištem ([32]). Sud je također dosljedno smatrao da je svrha obveze države članice da ukine potporu koju Komisija smatra nespojivom s unutarnjim tržištem obnoviti prethodno stanje ([33]).

(175) U tom kontekstu Sud je utvrdio da je taj cilj ostvaren kada je primatelj otplatio iznose isplaćene temeljem nezakonite potpore i time se odrekao prednosti koju je imao nad konkurentima na tržištu i kada je obnovljeno stanje koje je postojalo prije plaćanja potpore ([34]).

(176) U skladu sa sudskom praksom u članku 16. stavku 1. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 ([35]) navodi se da „kada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere za povrat sredstava potpore od korisnika […]”.

(177) Stoga budući da su predmetne mjere:

(a) potpora koja je u okviru 1. mjere dodijeljena poduzetniku Iberpotash u obliku nižih bankovnih naknada za smanjeni iznos jamstava za razdoblje 2006.–2016., a koja je iznosila ukupno 1 864 622 EUR; i

([30]) Henry Rauche: Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2015, http://www.springer.com/de/book/9783662468333. Na postojanje te knjige ukazala nam je jedna od zainteresiranih strana. Napisao ju je stručnjak s 30-godišnjim iskustvom u industriji potaše, a neovisni recenzenti (vidjeti npr. https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/) navode da je riječ o sveobuhvatnom pregledu suvremenih tehnika i tehnologija u industriji potaše.
([31]) Godišnje izvješće za 2015. društva K+S, str. 48., http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html
([32]) Vidjeti predmet C-70/72 Komisija protiv Njemačke [1973.] ECLI:EU:C:1973:87, stavak 13.
([33]) Vidjeti spojene predmete C-278/92, C-279/92 i C-280/92 Španjolska protiv Komisije [1994.] ECLI:EU:C:1994:325, stavak 75.
([34]) Vidjeti predmet C-75/97 Belgija protiv Komisije [1999.] ECLI:EU:C:1999:31, stavci 64. i 65.
([35]) Uredba Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. UFEU-a (SL L 248, 24.9.2015., str. 9.).

(b) dio 4. mjere koji premašuje maksimalan intenzitet potpore za ulaganje kojom se poduzetniku Iberpotash omogućilo povećanje razine zaštite okoliša prekrivanjem jalovišta Vilafruns, a koja je iznosila 3 985 109,70 EUR, provedene u suprotnosti s člankom 108. Ugovora i da se trebaju smatrati nezakonitom i nespojivom potporom, te potpore trebaju se povratiti kako bi se ponovno uspostavilo stanje koje je postojalo na tržištu prije njihove dodjele. Povratom bi se trebalo obuhvatiti razdoblje od trenutka kada je nastala prednost za korisnika, odnosno kada je potpora stavljena na raspolaganje korisniku, do njezina stvarnog povrata, a na iznose koje je potrebno vratiti obračunava se kamata sve do stvarnog povrata.

7. **ZAKLJUČAK**

(178) Komisija zaključuje da je Španjolska protuzakonito provela potporu koja je u okviru 1. mjere dodijeljena poduzetniku Iberpotash u obliku nepropisno niskih bankovnih naknada proizašlih iz nepropisno niskog iznosa jamstava za razdoblje 2006.–2016. i koja je iznosila ukupno 1 864 622 EUR te je time prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Komisija zaključuje da ta potpora nije spojiva s unutarnjim tržištem i da se mora vratiti.

(179) Komisija zaključuje da je Španjolska protuzakonito provela potporu za ulaganja koja je poduzetniku Iberpotash omogućila povećanje razine zaštite okoliša prekrivanjem jalovišta Vilafruns (4. mjera) i time prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

(180) Komisija međutim zaključuje da je dio 4. mjere u iznosu od 3 902 461,30 EUR spojiv s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) jer je u skladu sa Smjernicama o potporama za zaštitu okoliša iz 2008.

(181) Komisija s druge strane zaključuje da preostali dio ukupnog iznosa 4. mjere koji premašuje odobreni maksimalni intenzitet potpore, tj. iznos od 3 985 109,70 EUR, nije spojiv s unutarnjim tržištem i da se mora vratiti,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

1. Državna potpora u ukupnom iznosu od 1 864 622 EUR, koju je Španjolska protuzakonito dodijelila poduzetniku Iberpotash u obliku nepropisno niskih bankovnih naknada proizašlih iz nepropisno niskog iznosa jamstava za razdoblje 2006.–2016. i time prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, nije spojiva s unutarnjim tržištem.

2. Državna potpora za prekrivanje jalovišta Vilafruns u iznosu od 3 902 461,30 EUR, koju je Španjolska protuzakonito dodijelila poduzetniku Iberpotash i time prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, spojiva je s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c).

3. Preostali dio državne potpore za prekrivanje jalovišta Vilafruns u iznosu od 3 985 109,70 EUR, koju je Španjolska protuzakonito dodijelila poduzetniku Iberpotash i time prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, nije spojiv s unutarnjim tržištem.

Članak 2.

1. Španjolska mora od korisnika zatražiti povrat potpore iz članka 1. stavaka 1. i 3.

2. Na iznose povrata naplaćuje se kamata od datuma kada su oni stavljeni na raspolaganje korisniku do stvarnog povrata.

3. Kamatna stopa obračunava se složenim kamatnim računom u skladu s poglavljem V. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 ([36]) i Uredbe Komisije (EZ) br. 271/2008 ([37]) o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004.

4. Španjolska od dana donošenja ove Odluke poništava sva plaćanja potpora iz članka 1. stavaka 1. i 3. koja su na čekanju.

Članak 3.

1. Povrat državne potpore propisan člankom 1. stavcima 1. i 3. provodi se bez odgađanja.

2. Španjolska osigurava provedbu ove Odluke u roku od četiri mjeseca od datuma obavijesti o njezinu donošenju.

Članak 4.

1. U roku od dva mjeseca od obavijesti o ovoj Odluci Španjolska mora Komisiji dostaviti sljedeće informacije:

(a) ukupan iznos (glavnica i kamate) koji korisnik treba vratiti;

(b) detaljan opis mjera koje su već poduzete ili se planiraju poduzeti radi usklađivanja s ovom Odlukom;

(c) dokumente kojima se dokazuje da je korisniku naloženo da vrati potporu.

2. Španjolska obavještava Komisiju o napretku postignutom slijedom nacionalnih mjera poduzetih radi provedbe ove odluke, i to dok se ne ostvari potpuni povrat potpore iz članka 1. stavaka 1. i 3. Na jednostavan zahtjev Komisije dužna je odmah predočiti informacije o već poduzetim i planiranim mjerama u svrhu ispunjavanja uvjeta iz ove Odluke. Dostavlja i detaljne podatke o iznosima potpore i kamatama na iznos povrata koje je korisnik već vratio.

Članak 5.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Španjolskoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 31. kolovoza 2017.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Članica Komisije

([36]) Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

([37]) Uredba Komisije (EZ) br. 271/2008 od 30. siječnja 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u (SL L 82, 25.3.2008., str. 1.).